

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ — Αρ. Φύλλου 2294

31 Δεκεμβρίου 1999

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Γ2/5995

Προγράμματα Σπουδών των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ.δ της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Ν. 1566/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν. 2525/97 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188Α΄).

2. Τις διατάξεις του εδαφ.α της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ν. 2640/98 καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 3 του ίδιου νόμου

3. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε στις με αριθ. 24/99, 25/99 και 26/99 Πράξεις του Τμήματος Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

4. Τις διατάξεις του άρθρου 29α του Ν. 1558/85 (ΦΕΚ 137/Α΄), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154/Α΄) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παραγ. 2α του Ν. 2469/97 (ΦΕΚ 38/Α΄) και το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού

5. Την αναγκαιότητα καθορισμού νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τα μαθήματα όλων των τομέων και ειδικοτήτων για όλες τις τάξεις των Τ.Ε.Ε., με βάση τα οποία θα συγγραφούν τα βιβλία που προβλέπονται από τις διατάξεις της παραγ. 3 του άρθρου 7 του Ν. 2525/97,

6. Την αριθμ. ΣΤ5/9/96 (ΦΕΚ 121 τ.Β΄) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με την οποία μεταβιβάζονται αρμοδιότητες στον Υφυπουργό, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τα Προγράμματα Σπουδών των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) για τον τομέα Υγείας και Πρόνοιας και την ειδικότητα Βρεφοκομίας - Παιδοκομίας και των δύο κύκλων ως εξής:

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ - ΠΑΙΔΟΚΟΜΙΑ

1ΟΣ ΚΥΚΛΟΣ - Β΄ ΤΑΞΗ

ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ Ι

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

- έχει κατανοήσει και να έχει ευαισθητοποιηθεί ως προς την ιδιαιτερότητα του επαγγέλματος της βρεφονηπιοκόμου, καθώς και ως προς τις αρχές δεοντολογίας του επαγγέλματος, και να τις τηρεί
- έχει κατανοήσει τις σωματικές και κοινωνικο-συναισθηματικές ανάγκες των βρεφών και να είναι ικανός να τους τις καλύπτει
- έχει ευαισθητοποιηθεί στο ότι το κάθε παιδί είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα με το δικό του ρυθμό ανάπτυξης και να του φέρεται ανάλογα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΥ 1. Προσόντα Βρεφ/μου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • περιγράφει τους στόχους εκπαίδευσης της βρεφ/μου • αναφέρει και να τηρεί τις αρχές δεοντολογίας	1. Να χωριστούν οι μαθητές/τριες ανά ομάδες και να κάνουν την παρακάτω εργασία:
2. Καθήκοντα Βρεφ/μου	• κατανοεί τις ανάγκες των παιδιών ηλικίας 0 – 6 και να τροποποιεί ανάλογα τη συμπεριφορά του • διακρίνει την ιδιαιτερότητα του επαγγέλματος της βρεφ/μου • σέβεται τους γονείς και το προσωπικό στο χώρο της δουλειάς τους.	Στον Βρεφονηπιακό Σταθμό που πηγαίνουν εργαστήρια να παρατηρήσουν και να καταγράψουν αν τηρούνται: α. οι αρχές δεοντολογίας του επαγγέλματος β. οι κανόνες υγιεινής. Να γράψουν τα συμπεράσματά τους και μια κριτική. Να συζητηθούν οι εργασίες μέσα στην τάξη με τον καθηγητή.
3. Ατομική Υγιεινή Βρεφ/μου	– τηρεί τις αρχές υγιεινής – συνειδητοποιεί και να εξηγεί τους λόγους για τους οποίους πρέπει να τηρούνται οι κανόνες υγιεινής στο χώρο δουλειάς τους.	2. Να συζητήσουν οι μαθητές/τριες μέσα στην τάξη τι επιπτώσεις μπορεί να έχει στα παιδιά του Βρεφ/κού Σταθμού η μη τήρηση του σεβασμού μεταξύ του προσωπικού και των γονιών. 3. Το κεφάλαιο προσφέρεται για προγράμματα Αγωγής Υγείας όπως π.χ. «Κάπνισμα και Παιδί». 4. Προτείνεται να παρουσιασθούν στους μαθητές διαφάνειες και βίντεο.
II. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 1. Κανόνες Ανάπτυξης 2. Αύξηση βάρους, μήκους, κεφαλής	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • περιγράφει τους κανόνες ανάπτυξης των βρεφών • κατανοεί και να περιγράφει τρόπο υπολογισμού μέτρησης του βάρους, του μήκους και της περιμέτρου της κεφαλής του βρέφους • περιγράφει τα χαρακτηριστικά του	1. Να επιλέξουν δύο δραστηριότητες (από αυτές που θα έχουν δοθεί στην τάξη) για την αδρή κινητικότητα και δύο για τους χειρισμούς, και να τις εφαρμόσουν στα βρέφη στον Σταθμό που πηγαίνουν εργαστήρια. Να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις τους και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. 2. Προτείνεται να παρουσιασθούν στους
3. Πρόωρο νεογνό	πρόωρου νεογνού – αναγνωρίζει ένα πρόωρο νεογνό – εξηγεί τη φροντίδα του πρόωρου νεογνού – κατανοεί τις επιπτώσεις της προωρότητας στον αρχικό δεσμό βρέφους γονέων.	μαθητές διαφάνειες και βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
4. Ανάπτυξη των κινήσεων και χειρισμών βρέφους 0 –12 μηνών	♦ περιγράφει τις κινήσεις και τους χειρισμούς του βρέφους ανάλογα με την ηλικία του ♦ συντονίζει τις κινήσεις του όσον αφορά το κράτημα βρέφους 0 - 4 μηνών ♦ αναγνωρίζει σε ποιο στάδιο ανάπτυξης βρίσκεται ένα βρέφος ♦ επιλέγει δραστηριότητες για την αδρή κινητικότητα και τους χειρισμούς ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης του βρέφους	3. Επιλέγουν δύο δραστηριότητες Λεπτών Χειρισμών για βρέφη 10 – 12 μηνών και τις εφαρμόζουν στα εργαστήριά τους. Καταγράφουν τις αντιδράσεις των βρεφών και συζητούν στην τάξη με τον καθηγητή τις τυχόν αποκλίσεις στις αντιδράσεις τους, σε σχέση με αυτά που έχουν διδαχθεί στη θεωρία, και πού μπορεί να οφείλονται αυτές.
III. ΥΓΙΕΙΝΗ ΒΡΕΦΟΥΣ 1. Γενικοί κανόνες καθαριότητας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: περιγράφει και να εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής του βρέφους συμβουλεύει τους γονείς για τη σωστή υγιεινή του βρέφους τους κατανοεί πώς συμπεριφέρονται σε ένα βρέφος κατά τη διάρκεια της καθαριότητάς του	1. Πρακτική εφαρμογή την ώρα του εργαστηρίου. 2. VIDEO 3. SLIDES- ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ. 4. Στο βρεφικό τμήμα που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες αλλάζουν δύο βρέφη 4 μηνών, τα οποία και δεν γνωρίζουν. Παρατηρούν και καταγράφουν τις αντιδράσεις τους και τις συζητούν με τον καθηγητή τους στην τάξη.
2. Περιποίηση ομφαλού	♦ διακρίνει πότε έχει μολυνθεί ο ομφαλός και να τον περιποιείται ανάλογα	
3. Αλλαγή πάνας	❑ γνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η αλλαγή της πάνας και να το εφαρμόζει	
4. Γενικό/ τοπικό πλύσιμο	οργανώνει και να εκτελεί το μπάνιο του βρέφους ● συντονίζει τις κινήσεις του όσον αφορά το κράτημα του βρέφους κατά τη διάρκεια του λουσίματος και του μπάνιου ● επιλέγει τον τρόπο πλυσίματος ενός βρέφους ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες και την ηλικία του ● περιγράφει τα στάδια του τοπικού πλυσίματος	
5. Μπάνιο - ετοιμασία και τεχνική - πιθανά προβλήματα	O ρυθμίζει τη θερμοκρασία του νερού όσον αφορά την προετοιμασία του μπάνιου O αποτρέπει την εμφάνιση πιθανών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια του μπάνιου διακρίνει πότε ένα βρέφος έχει αρχίσει να	

6. Παράτριμμα	δημιουργεί παράτριμμα, και να περιγράφει τις αιτίες του περιποιείται ένα παράτριμμα	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
7. Θερμομέτρηση και αντιμετώπιση πυρετού	♦ περιγράφει τα στάδια θερμομέτρησης από τη μασχάλη ♦ διακρίνει τη φυσιολογική θερμοκρασία του σώματος ♦ επιλέγει όποιο τρόπο θερμομέτρησης εξυπηρετεί αυτούς και το παιδί ♦ μπορεί να θερμομετρεί ένα παιδί ♦ αντιμετωπίζει τον πυρετό ενός παιδιού	
IV. ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ 1. Προϋποθέσεις εκλογής μητρικού θηλασμού – Πλεονεκτήματα 2. Τεχνική θηλασμού 3. Μικτή διατροφή - Απογαλακτισμός	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ⇒ περιγράφει και να εξηγεί τις αντενδείξεις του θηλασμού ⇒ περιγράφει και να εξηγεί τα πλεονεκτήματα του θηλασμού ⇒ ευαισθητοποιηθεί στο μητρικό θηλασμό και κυρίως πάνω στη σχέση αυτού και της ψυχο-συναισθηματικής ανάπτυξης του βρέφους ⇒ συμβουλεύει μια μητέρα για την αναγκαιότητα του θηλασμού ⇒ εντοπίζει τις διαφορές μεταξύ αγελαδινού και μητρικού γάλατος περιγράφει την τεχνική του μητρικού θηλασμού καθοδηγεί μια μητέρα για τη συχνότητα των γευμάτων στα βρέφη ● εντοπίζει και να εξηγεί τις διαφορές μεταξύ μικτής διατροφής και απογαλακτισμού ● τηρεί τα στάδια και τους κανόνες απογαλακτισμού ώστε να γίνεται ομαλά για το βρέφος ● αναφέρει και να δικαιολογεί τις τυχόν αντιδράσεις των βρεφών κατά τον απογαλακτισμό ● αναφέρει την ηλικία έναρξης απογαλακτισμού και μικτής διατροφής	1. Να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και να επεξεργαστούν διάφορα θέματα πάνω στη φυσική διατροφή του βρέφους και τον απογαλακτισμό, είτε επιλέγοντάς τα οι ίδιοι, είτε σε συνεργασία με τον καθηγητή τους. 2. Να κάνουν οι μαθητές/τριες μια μικρή έρευνα πάνω στο θηλασμό στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση. Το ερωτηματολόγιο καλό είναι να περιέχει 2-4 ερωτήσεις, τις οποίες θα ετοιμάσουν οι ίδιοι οι μαθητές/τριες ή θα γίνει σε συνεργασία με τον καθηγητή τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα συζητηθούν στην τάξη. 3. Η ενότητα ενδείκνυται για προγράμματα Αγωγής Υγείας, όπως «Κάπνισμα και θηλασμός», «Ναρκωτικά και θηλασμός», κ.α. 4. Παρακολούθηση βίντεο και διαφανειών με ανάλογο περιεχόμενο.
V. ΡΟΥΧΙΣΜΟΣ: 1. Κανόνες επιλογής ρουχισμού 2. Κατάλογος ιματισμού και	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ περιγράφει και να τηρεί τους κανόνες επιλογής ρούχων και παπουτσιών για τα παιδιά ❑ επιλέγει κατάλληλα ρούχα και παπούτσια για παιδιά	Στον Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνουν οι μαθητές/τριες την πρακτική τους άσκηση παρατηρούν τα ρούχα και τα παπούτσια που φορούν τα βρέφη. Στη συνέχεια γράφουν μια μικρή έκθεση κρίνοντας τα ρούχα και τα παπούτσια των βρεφών, καθώς και το πού μπορεί να επηρεάσει το ακατάλληλο ρούχο ή παπούτσι τα βρέφη. Συζητούν στην τάξη.

άλλων υλικών 3. Παπούτσια για βρέφη και νήπια		

VI. ΥΠΝΟΣ 1. Διάρκεια ύπνου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να : -αναφέρει τη διάρκεια του ύπνου ανά ηλικία -περιγράφει και να τηρεί τους κανόνες του ημερήσιου ύπνου, και να συμβουλεύει τους γονείς πάνω σε αυτούς	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	**ΣΚΟΠΟΙ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
2. Προϋποθέσεις ευχάριστου ύπνου 3. Πιθανά προβλήματα ύπνου	Ο περιγράφει και να τηρεί τους κανόνες ώστε ο ύπνος του παιδιού να είναι ευχάριστος ♦ προβλέπει και να αποτρέπει τους λόγους που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στον ύπνο του παιδιού ♦ οργανώνει σωστά τον ύπνο του παιδιού ♦ σέβεται τις επιθυμίες του παιδιού κατά τη διάρκεια του ύπνου ♦ κατανοεί τα προβλήματα του ύπνου και να εξηγεί στους γονείς που μπορεί να οφείλονται αυτά ♦ αντιμετωπίζει τις αντιδράσεις του παιδιού όταν έχει διαταραγμένο ύπνο	1. Να κοιμήσουν οι μαθητές/τριες τα παιδιά του Βρεφικού Τμήματος που κάνουν την πρακτική τους άσκηση, εφαρμόζοντας κάποιες δραστηριότητες από αυτές που διδάχθηκαν, π.χ. να διαβάσουν ένα παραμύθι. Να καταγράψουν τα προβλήματα που τυχόν αντιμετώπισαν. Να γίνει συζήτηση στην τάξη. 2. Επιλέγουν οι μαθητές/τριες κάποια παραμύθια που θα διάβαζαν στα παιδιά πριν κοιμηθούν. Γράφουν τα κριτήρια επιλογής τους και γίνεται συζήτηση στην τάξη.
VII. ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ 1. Γενικά για τον περίπατο .2. Σημασία του περιπάτου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ➡ περιγράφει και να τηρεί τον τρόπο επαφής του παιδιού με το φυσικό περιβάλλον ➡ επιλέγει την κατάλληλη ώρα που θα βγουν τα παιδιά περίπατο ανάλογα με την εποχή και την ηλικία ➡ εξηγεί τη σπουδαιότητα του περιπάτου	Δραστηριότητες Αγωγής Υγείας με θέματα όπως: Περιβάλλον και Υγεία κ.λπ. επισκέπτονται παιδικές χαρές και παρουσιάζουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη.
VIII. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 1. Παιδικό δωμάτιο .2. Θέρμανση 3. Αερισμός – Φωτισμός	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -περιγράφει και να τηρεί τους κανόνες για τη διαμόρφωση του παιδικού δωματίου -διαμορφώνει ένα παιδικό δωμάτιο ή το δωμάτιο του βρεφικού τμήματος ❑ εξηγεί τους λόγους της κατάλληλης θέρμανσης του παιδικού δωματίου ❑ επιλέγει την κατάλληλη θερμοκρασία του παιδικού δωματίου ανά ηλικία ✱ εξηγεί την αναγκαιότητα του αερισμού – φωτισμού του παιδικού δωματίου ✱ εφαρμόζει τους κανόνες του σωστού αερισμού των παιδικών δωματίων και των χώρων του Βρεφ/κού Σταθμού	Οι μαθητές/τριες κατά την πρακτική τους άσκηση στον Βρεφονηπιακό Σταθμό παρατηρούν και περιγράφουν το χώρο των δωματίων και του μπάνιου. Στη συνέχεια σημειώνουν ό,τι κατά τη γνώμη τους λείπει, καθώς και ποιά νομίζουν πως είναι τα έπιπλα που δεν πληρούν τους κανόνες ασφαλείας. Γίνεται επίδειξη με βίντεο και χρήση Η/Υ.

.4. Παιδικά έπιπλα - είδη ανά χρησιμότητα - κανόνες παιδικών επίπλων	♦ αναφέρει τα είδη των επίπλων που χρειάζεται ένα βρέφος ανάλογα με τη χρησιμότητά τους ♦ επιλέγει τα κατάλληλα έπιπλα για βρέφη έχοντας υπόψη του τους κανόνες ασφαλείας ♦ οργανώνει το χώρο της αλλαγής ενός Βρεφικού Τμήματος ♦ επιλέγει τη σωστή επίπλωση για τους χώρους του Βρεφικού Τμήματος, και να διαμορφώνει το χώρο ανάλογα με τις ανάγκες	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IX. ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ 1. Λόγοι και αίτια ατυχημάτων 2. Μέτρα πρόληψης ατυχημάτων ανά δωμάτιο 3. Μέτρα πρόληψης ατυχημάτων για την αυλή του Βρεφ/κού Σταθμού 4. Μέτρα πρόληψης ατυχημάτων για τα παιχνίδια και το δρόμο	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: αναφέρει τους λόγους που τα παιδιά 0-4 ετών είναι επιρρεπή στα ατυχήματα αναφέρει τις αιτίες των ατυχημάτων επιλέγει τρόπους σωστής οργάνωσης των χώρων που κινείται το παιδί, ανάλογα με την επικινδυνότητά τους, ώστε να βοηθά στην αποφυγή των παιδικών ατυχημάτων	1. Χωρίζονται οι μαθητές/τριες σε ομάδες και κάνουν εργασίες με θέματα πάνω στα ατυχήματα, π.χ. να βρουν στοιχεία για τα αίτια των ατυχημάτων στην παιδική ηλικία. 2. Παρατηρούν την αυλή του Σταθμού και προτείνουν λύσεις διαμόρφωσής της, αν χρειάζεται, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος ατυχημάτων. 3. Προτείνεται η παρακολούθηση βιντεο με θέμα τις Πρώτες Βοήθειες.
X. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ 1. Όραση 2. Ακοή 3. Γεύση και Όσφρηση 4. Αφή	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • περιγράφει την ανάπτυξη των αισθήσεων στα βρέφη ανά ηλικία • επιλέγει δραστηριότητες που θα βοηθά τα βρέφη στην ανάπτυξη των αισθήσεων	Οι μαθητές/τριες επιλέγουν δραστηριότητες από αυτές που θα τους έχουν δοθεί στην τάξη για τις αισθήσεις και τις εφαρμόζουν στα εργαστήριά τους.
XI. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1. Στάδια γλωσσικής ανάπτυξης ηλικίας 0 – 24 μηνών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ περιγράφει τα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης ❑ διακρίνει σε ποιο στάδιο γλωσσικής ανάπτυξης βρίσκεται ένα βρέφος ❑ επιλέγει και να εφαρμόζει δραστηριότητες ανάλογα με το στάδιο γλωσσικής ανάπτυξης που βρίσκεται το βρέφος, ώστε να το βοηθήσει στην ομιλία του	1. Στο Βρεφικό Σταθμό θα παρατηρήσουν δύο βρέφη 6 και 12 μηνών αντίστοιχα. Θα γράψουν σε ποιο στάδιο γλωσσικής ανάπτυξης βρίσκεται το καθένα και θα προσδιορίσουν τις διαφορές τους. 2. Θα επιλέξουν δραστηριότητες για την ανάπτυξη του λόγου και θα τις εφαρμόσουν στα εργαστήριά τους.
XII. ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1. Αλληλεπίδραση ενήλικα – παιδιού και κοινωνική συμπεριφορά 2. Στοιχεία και στάδια επικοινωνίας ενήλικα – παιδιού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -κατανοεί τη σπουδαιότητα της στενής επαφής ενήλικα - παιδιού στην κοινωνική του συμπεριφορά -διακρίνει την ιδιαίτερη συμπεριφορά του κάθε παιδιού και να το βοηθά ανάλογα -διαφοροποιεί τη δική του συμπεριφορά ανάλογα με την προσωπικότητα του κάθε παιδιού • εντοπίζει τα στάδια επικοινωνίας του παιδιού με τον ενήλικα • ικανοποιεί τις κοινωνικο-συναισθηματικές ανάγκες του βρέφους στο Βρεφικό Σταθμό • περιγράφει τα στοιχεία επικοινωνίας με τον ενήλικα • διακρίνει τους τύπους και τα αίτια του κλάματος • προλαβαίνει τα αίτια του κλάματος • περιγράφει τα είδη του χαμόγελου • αναγνωρίζει πότε ένα βρέφος είναι ικανοποιημένο ή δυσαρεστημένο και να του καλύπτει τις ανάγκες του • διακρίνει τα είδη προσκόλλησης ανά	Χωρίζονται οι μαθητές/τριες σε ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει να επεξεργαστεί ένα θέμα για εργασία πάνω στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Γίνεται επίδειξη με βίντεο μετά . Οι εργασίες παρουσιάζονται στην τάξη και ακολουθεί συζήτηση. Οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν την δημιουργία αφίσας, επιλέγονται οι καλύτερες για τον τοίχο της τάξης.

	ηλικία	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	**ΣΚΟΠΟΙ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
	• περιγράφει το άγχος προς τα ξένα πρόσωπα και το άγχος του αποχωρισμού • διακρίνει την ηλικία του άγχους προς τα ξένα πρόσωπα και του άγχους του αποχωρισμού • επιλέγει τρόπους συμπεριφοράς στο βρεφικό σταθμό για τη μείωση του άγχους του αποχωρισμού, κυρίως στην περίοδο της προσαρμογής	
XIII. ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 1. Ορισμοί αυτογνωσίας και προσανατολισμού στο περιβάλλον 2. Εξέλιξη της αυτογνωσίας και του προσανατολισμού στο χώρο βρέφους 6-12 μηνών	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να: • ορίζει τις έννοιες της αυτογνωσίας προσανατολισμού στο περιβάλλον • αναφέρει την εξέλιξη της αυτογνωσίας ανά ηλικία • διακρίνει τι επιτυγχάνει το βρέφος ηλικίας 6 – 12 μηνών όσον αφορά την αυτογνωσία του και τον προσανατολισμό στο χώρο • επιλέγει δραστηριότητες ανά ηλικία που θα είναι σύμφωνες με την εξέλιξή του • οργανώνει δραστηριότητες στο βρεφικό τμήμα ώστε να βοηθά τα βρέφη στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας τους και της αντίληψης του χώρου • ορίζει την έννοια της μονιμότητας του αντικειμένου • διακρίνει το στάδιο της μονιμότητας και να επιλέγει ανάλογες δραστηριότητες για τα βρέφη	Οι μαθητές/τριες επιλέγουν δραστηριότητες πάνω στην αυτογνωσία και στον προσανατολισμό στο χώρο, ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών, και τις εφαρμόζουν στα εργαστήριά τους. Παρατηρούν και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους κάνοντας μια έκθεση. Η εργασία καλό είναι να ολοκληρωθεί σε διάστημα τουλάχιστον 2 μηνών ώστε να μπορέσουν να δουν οι μαθητές/τριες κάποια διαφορά στην εξέλιξη του βρέφους. Ακολουθεί συζήτηση στην τάξη. Γίνεται επίδειξη βίντεο και χρήσ Η/Υ.

ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ Ι

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-γνωρίζει την εξελικτική πορεία της προσχολικής αγωγής καθώς και το τι γίνεται σήμερα
-εξοικειωθεί με το θεσμό των παιδικών σταθμών και των νηπιαγωγείων και να κατανοεί το ψυχοπαιδαγωγικό έργο που συντελούν
-έχει συνειδητοποιήσει τον αντισταθμιστικό ρόλο της προσχολικής αγωγής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .1. Έννοια προσχολικής αγωγής 2. Αναγκαιότητα προσχολικής αγωγής και βασικές έννοιες 3. Σκοποί της προσχολικής αγωγής	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 κατανοεί την έννοια της προσχολικής αγωγής 4 συνειδητοποιεί τη σπουδαιότητα της προσχολικής αγωγής για τα παιδιά 4 προσδιορίζει τους σκοπούς της προσχολικής αγωγής	Οι μαθητές/τριες να καταθέσουν εμπειρίες από νηπιαγωγεία ή παιδικούς σταθμούς που παρακολούθησαν ως παιδιά και να συζητήσουν τους λόγους που νομίζουν ότι πιστεύουν πως αυτό τους οφέλησε ή όχι. Επίδειξη με βίντεο
ΙΙ. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ 1. Η εξέλιξη της προσχολικής αγωγής στον ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα 2. Η προσχολική αγωγή στην Αρχαία Ελλάδα 3. Παλαιά, Νέα και Σύγχρονη Παιδαγωγική – Σύγκριση 4. Σύγχρονη αντίληψη για την προσχολική ηλικία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – γνωρίζει την εξελικτική πορεία της προσχολικής αγωγής – προσδιορίζει τα διάφορα παιδαγωγικά ρεύματα και να τα συγκρίνει - κατανοεί τη σύγχρονη αντίληψη για την προσχολική ηλικία	Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν στην τάξη θέματα ανάλογα με τα διάφορα είδη παιδαγωγικής. Τα στοιχεία μπορούν να τα συλλέξουν μόνοι τους ή να συνεργαστούν με τον καθηγητή τους. Η σύγκριση μπορεί να γίνει από τους ίδιους τους μαθητές. Χρήση διαφανειών και βίντεο.
ΙΙΙ. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ 1. ΝΤΕΚΡΟΛΥ - Το παιδαγωγικό του έργο - Το υλικό του - Αξιολόγηση του έργου του 2. ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙ - Το παιδαγωγικό της έργο - Το υλικό της - Αξιολόγηση του έργου της 3. ΦΡΑΙΜΠΕΛ - Το παιδαγωγικό του έργο - Το υλικό του - Αξιολόγηση του έργου του	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ προσδιορίζει το παιδαγωγικό έργο και την αξία των παιδαγωγών ❑ διακρίνει το υλικό που χρησιμοποιεί ο κάθε παιδαγωγός και να προσδιορίζει το σκοπό του ❑ αξιολογεί συνολικά το έργο του κάθε παιδαγωγού	1. Οι μαθητές/τριες μπορούν να χωριστούν σε ομάδες και αφού συλλέξουν στοιχεία για το έργο κάθε παιδαγωγού να το παρουσιάσουν στην τάξη. Θα ακολουθήσει συζήτηση και σύγκριση μεταξύ των παιδαγωγών. 2. Να πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε πρότυπα νηπιαγωγεία που εφαρμόζουν το Μοντεσσοριανό σύστημα ώστε οι μαθητές αφού παρακολουθήσουν και συζητήσουν με τους παιδαγωγούς, να προσπαθήσουν να αξιολογήσουν το σύστημα που είδαν στην πράξη. Θα μπορούσαν να έχουν συντάξει, σε συνεργασία με τον καθηγητή τους, ένα ερωτηματολόγιο για να διευκολυνθούν στις ερωτήσεις που θα ήθελαν να κάνουν στις παιδαγωγούς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IV. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ 1. Έννοια και οργάνωση 2. Βρεφικοί Σταθμοί 3. Η εξέλιξη του Παιδικού Σταθμού στην Ελλάδα 4. Σκοποί και πλεονεκτήματα του Παιδικού Σταθμού 5. Πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού - Ψυχοπαιδαγωγικό Υλικό 6. Η σύγχρονη αποστολή του Παιδικού Σταθμού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει την οργάνωση των Βρεφονηπιακών Σταθμών - κατανοεί την εξελικτική πορεία του θεσμού του Παιδικού Σταθμού στην Ελλάδα - προσδιορίζει τη σπουδαιότητα του Παιδικού Σταθμού - ακολουθεί το πρόγραμμα του Παιδικού Σταθμού - γνωρίζει το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό του Παιδικού Σεισμού	Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες μπορούν να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν εργασίες με θέματα πάνω στις δραστηριότητες του Παιδικού Σταθμού και τη συμβολή του στη σύγχρονη ζωή. Υλικό μπορούν να συλλέξουν από μικρές έρευνες με ερωτηματολόγια σε γονείς που πηγαίνουν τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό που κάνουν τα εργαστήριά τους. Προτείνεται και η παρακολούθηση βίντεο ή διαφανειών σχετικά με το θέμα. Γίνονται επισκέψεις σε παιδικούς σταθμούς.
V. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ 1. Η εξέλιξη του Νηπιαγωγείου στην Ελλάδα 2. Σκοποί και πλεονεκτήματα του Νηπιαγωγείου 3. Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – γνωρίζει την εξελικτική πορεία του Νηπιαγωγείου στην Ελλάδα – προσδιορίζει τη σημασία του Νηπιαγωγείου – περιγράφει το πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου	Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν εργασίες με θέμα τη συμβολή του Νηπιαγωγείου στη σύγχρονη ζωή. Θα μπορούσε να γίνει και μια σύγκριση σχετικά με τη συμβολή του παιδικού σταθμού με βάση τις εργασίες του προηγούμενου κεφαλαίου.
VI. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ - Μετάβαση από την οικογένεια στον Π.Σ. - Προσαρμογή	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - συνειδητοποιεί τη σημασία της συνεργασίας του παιδικού σταθμού και της οικογένειας ιδιαίτερα στο θέμα της μετάβασης από το σπίτι στον παιδικό σταθμό και της προσαρμογής	Οι μαθητές/τριες να κάνουν μια μικρή έρευνα στον παιδικό σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση σχετικά με τον τρόπο πού συνεργάζονται οι γονείς των παιδιών με τις παιδαγωγούς. Να παρουσιάσουν και να συζητήσουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη.
VII. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ - Η συνεργασία παιδαγωγών, γονέων με Συμβούλους – Ψυχολόγους στον Παιδικό Σταθμό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 3. κατανοεί τη σημασία του ρόλου του παιδαγωγού ❑ συνειδητοποιεί το λόγο της συνολικής συνεργασίας παιδαγωγών, γονέων και Συμβούλων – Ψυχολόγων στον Παιδικό Σταθμό	Οι μαθητές/τριες μπορούν να κάνουν μια μικρή έρευνα πάνω στο κατά πόσο υπάρχει συνεργασία με Σύμβουλους – Ψυχολόγους στους Παιδικούς Σταθμούς της περιοχής τους. Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα είναι αρνητικά θα μπορούσαν να ερευνήσουν κατά πόσο θα ήταν δεκτικοί για κάτι τέτοιο τόσο οι παιδαγωγοί όσο και οι γονείς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
VIII. Ο ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .1. Αντικείμενο της αντισταθμιστικής αγωγής 4. Αιτίες στις διαφορές των παιδιών στους τομείς ανάπτυξης .3. Τα χαρακτηριστικά των παιδιών που μειονεκτούν στους τομείς ανάπτυξης 5. Στόχοι της αντισταθμιστικής αγωγής ανά τομέα 5. Η στάση του παιδαγωγού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ κατανοεί το αντικείμενο της αντισταθμιστικής αγωγής ¦ συνειδητοποιεί τους λόγους που τα παιδιά παρουσιάζουν διαφορές στους τομείς ανάπτυξης και να προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά των παιδιών αυτών ¦ διακρίνει τους στόχους της αντισταθμιστικής αγωγής ανά τομέα ανάπτυξης ¦ εξοικειωθεί με τη στάση του παιδαγωγού	Στο παιδικό σταθμό που κάνουν οι μαθητές/τριες την πρακτική τους άσκηση να παρακολουθήσουν ένα παιδί που μειονεκτεί σε κάποιο τομέα ανάπτυξης. Σε συνεργασία με την παιδαγωγό να ζητήσουν να μάθουν κάποια πράγματα από το ιστορικό του παιδιού. Να ρωτήσουν την παιδαγωγό αν το παιδί έχει παρουσιάσει κάποια βελτίωση με τον ερχομό του στον παιδικό σταθμό. Να παρουσιάσουν και να συζητήσουν τις περιπτώσεις τους στην τάξη. Επίδειξη με βίντεο και χρήση Η/Υ.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-έχει κατανοήσει τους ρυθμούς και τις αξίες
-παίζει απλά παιδικά τραγούδια στη φλογέρα
-έχει αποκτήσει ένα αρχικό ρεπερτόριο παιδικών τραγουδιών
-επιλέγει παιδικά τραγούδια κατάλληλα για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και το ύψος της φωνής τους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
Ι. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΗΧΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τα χαρακτηριστικά του ήχου	Προτείνεται να γίνουν μουσικά παιχνίδια για να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τα χαρακτηριστικά των ήχων.
ΙΙ. ΣΗΜΕΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ - Πεντάγραμμο - Διαστολές - Διάστημα - Σημεία Επανάληψης - Κλειδί του Σολ - Παύσεις - Σημεία Αλλοιώσεως - Κλάσμα Χρόνου - Στιγμή Διαρκείας - Σύζευξη Διαρκείας - Νότες (από Ντο ώς Ρε ψηλό)	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τα σημεία μουσικής γραφής - χρησιμοποιεί τα σημεία μουσικής γραφής	Χωρίζονται οι μαθητές σε ομάδες μέσα στην τάξη και παίζουν διάφορα μουσικά παιχνίδια για την κατανόηση των σημείων μουσικής γραφής. Οι μαθητές/τριες ακούνε μουσική , κάνουν χρήση Η/Υ και παρακολουθούν επίδειξη με βίντεο. Πηγαίνουν σε συναυλίες.
ΙΙΙ. ΡΥΘΜΟΣ – ΑΞΙΕΣ 2/4, 4/4, 3/8, 7/8, 3/4	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -κατανοεί και να χρησιμοποιεί τους ρυθμούς και τις αξίες	Μουσικά παιχνίδια για την εμπέδωση των ρυθμών και αξιών.
ΙV. ΜΕΤΡΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -διακρίνει τα είδη των μέτρων	Ασκήσεις στο πεντάγραμμο. Ακούσματα μουσικής.
V. ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΣΤΗ ΦΛΟΓΕΡΑ (γύρω στα 50 παιδικά τραγούδια)	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να: -παίζει απλά κομμάτια στη φλογέρα -συνοδεύει τα παιδιά με τη φλογέρα σε απλά παιδικά τραγούδια	Καλό θα ήταν να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και εναλλάξ να παίζουν ένα τραγούδι ε3νώ οι υπόλοιποι θα παρακολουθούν και θα εντοπίζουν τυχόν λάθη.

*: Επειδή το μάθημα είναι εργαστήριο οι δραστηριότητες είναι ουσιαστικά η πρακτική εφαρμογή.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Ι

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης θα πρέπει να :

4 Οργανώνει και να εφαρμόζει καθημερινά προγράμματα απασχόλησης για βρέφη και για παιδιά προσχολικής ηλικίας με άξονα την ολόπλευρη ανάπτυξή τους

4 γνωρίζει και να αντιμετωπίζει τυχόν προβλήματα που μπορεί να προκύψουν όσον αφορά τη συμπεριφορά των παιδιών

4 τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των παιδιών

4 οργανώνει τους χώρους ενός βρεφονηπιακού σταθμού σε τμήματα ανά ηλικία και αριθμό παιδιών , γνωρίζοντας τη σωστή αναλογία παιδιών – παιδαγωγών.

Η πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών θα πραγματοποιείται σε Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, σε Κρατικούς Παιδικούς Σταθμούς ή σε Ιδιωτικούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς.

Η επιλογή των Σταθμών θα γίνεται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση του Σχολείου και τη Διεύθυνση των Σταθμών της περιοχής τους. Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να τηρούν τους κανονισμούς και τις οδηγίες των Διευθύνσεων του Σταθμού.

Στη Β' τάξη οι μαθητές/τριες θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα των βρεφικών και νηπιακών τμημάτων των Βρεφονηπιακών Σταθμών.

Το αναλυτικό πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης θα πρέπει να συμβαδίζει, όσο γίνεται, με τα αντίστοιχα θεωρητικά μαθήματα.

Να δίνεται έμφαση στους στόχους των δραστηριοτήτων που οργανώνονται ώστε να καλλιεργούνται όλοι οι τομείς ανάπτυξης του παιδιού.

Είναι αναγκάιο , επίσης, για την εμπέδωση θεωρίας και πράξης να πραγματοποιούνται επισκέψεις σε αντίστοιχους χώρους κατά την διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΥ Αυτό το πρώτο μέρος της πρακτικής άσκησης θα γίνει την πρώτη φορά που θα πάνε οι μαθητές/τριες στον βρεφονηπιακό σταθμό	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια : ■ κατανοεί τη συμασία του προγράμματος για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ■ εξοικειωθεί με την οργάνωση και υλοποίηση ενός προγράμματος σ΄ένα βρεφικό ή νηπιακό τμήμα του βρεφονηπιακού σταθμού.	Προτείνεται οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν το πρόγραμμα της Βρεφονηπιοκόμου στο τμήμα του σταθμού που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να συζητήσουν με τον καθηγητή τους, τους προβληματισμούς και τις απορίες που τους γεννήθηκαν. Να πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε πρότυπους βρεφονηπιακούς σταθμούς για να δουν ίσως κάποιες διαφορές και να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους.
II ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ : 1. Ψυχοπαιδαγωγικού Υλικού 2. Ηλικίες και αριθμό παιδιών. 3. Δρασηριοτήτων των παιδιών 4. Αναλογίας παιδαγωγού – παιδιών 5. Αρχιτεκτονική κτιρίου. Το δεύτερο μέρος της πρακτικής άσκησης θα γίνει τις επόμενες δύο εβδομάδες (2 φορές) που θα πάνε οι μαθητές/τριες στα εργαστήριά τους.	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια : - να γνωρίζει το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό που χρησιμοποιείται σε ένα βρεφονηπιακό σταθμό - να επιλέγει το κατάλληλο υλικό ανά ηλικία και τομέα ανάπτυξης. - Να γνωρίζει τις ηλικίες των παιδιών του σταθμού - Να οργανώνει τα τμήματα ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού ανάλογα με τον αριθμό και τις ηλικίες των παιδιών. - Να κατανοεί την οργάνωση του προγράμματος ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού - Να γνωρίζει τις δραστηριότητες ανά ηλικία παιδιών που εφαρμόζονται στο ημερήσιο πρόγραμμα. - Να γνωρίζει τον αριθμό των παιδιών ανά παιδαγωγό ανάλογα με την ηλικία τους - Να κατανοεί την σπουδαιότητα της σωστής αναλογίας παιδιών ανά παιδαγωγό. - Να γνωρίζει ποιο είναι το κατάλληλο κτίριο για παιδιά προσχολικής ηλικίας από αρχιτεκτονικής άποψης. - Να εντοπίζει τους κινδύνους ενός ακατάλληλου κτιρίου.	Προτείνεται οι μαθητές/τριες να - καταγράψουν το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό που υπάρχει στο τμήμνα του σταθμού που πραγματοποιούν τα εργαστήριά τους. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους αν αυτό ανταποκρίνεται στην ψυχοκινητική και κοινωνική συναισθηματική του παιδιού. - Καταγράψουν τα τμήματα και τον αριθμό παιδιών ανά τμήμα και ηλικίες. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή ους πάνω στην αναγκαιότητα αυτού του χωρισμού. - Παρατηρήσουν το πρόγραμμα που εφαρμόζει η παιδαγωγός του τμήματος που κάνουν τα εργαστήριά τους. Να συζητήσουν με τον καθηγητή τους τους προβληματισμούς και τις απορίες που τους γεννήθηκαν. - Καταγράψουν ανά τμήμα του σταθμού που κάνουν την πρακτική τους άσκηση τον αριθμό των παιδιών και των παιδαγωγών. Να συζητήσουν με το επόπτη καθηγητή την σπουδαιότητα αυτής της αναλογίας. - Περιγράψουν το κτίριο του Βρε/κου Σταθμού που κάνουν την πρακτική τους άσκηση. Να συζητήσουν με τον καθηγητή τους την καταλληλότητα του κτιρίου και να προτείνουν λύσεις για την αποφυγή κινδύνων που μπορεί να υπάρχουν.
III ΟΡΓΑΝΩΣΗ	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια :	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Το τρίτο μέρος θα διαρκέσει μέχρι τη λήξη του Α' τετραμήνου.	- να οργανώνει και να εφαρμόζει δραστηριότητες ανά τομέα ανάπτυξης - χρησιμοποιεί σωστούς σκοπούς στην οργάνωση δρασστηριοτήτων ανά τομέα ανάπτυξης.	Προτείνεται οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση ομαδικά μια δραστηριότητα κάθε φορά σε ένα συγκεκριμένο τομέα ανάπτυξης με συγκεκριμένους στόχους. Να καταγράψουν τα υλικά που χρησιμοποίησαν, τους στόχους της δραστηριότητας, την περιγραφή και την αξιολόγησή της. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν.
IV ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Το τέταρτο μέρος θα διαρκέσει όλο το Β' τετράμηνο	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια : ■ να εφαρμόζει κάθε δραστηριότητα την κατάλληλη ώρα μέσα στο ημερήσιο πρόγραμμα του Σταθμού, ώστε να καλύπτει την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού ■ να καλύπτει τους στόχους που επιλέγει για τις δραστηριότητες ■ να εντοπίζει μέσα από την εφαρμογή των προγραμμάτων τους τυχόν λάθη ώστε να αποφεύγει την επανάληψή τους ■ να εντοπίζει αδυναμίες των παιδιών στην πραγματοποίηση μιας δραστηριότητας ώστε να μπορεί να τα βοηθά προσαρμόζοντας τους στόχους τους.	Καλό θα είναι να οργανώνουν οι μαθητές/τριες και να εφαρμόζουν ένα ημερήσιο πρόγραμμα στο σταθμό, επιλέγοντας τις κατάλληλες δραστηριότητες ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών. Να καταγράφουν τα υλικά που χρησιμοποίησαν, τους στόχους των δραστηριοτήτων, την περιγραφή τους και την αξιολόγηση τους. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν ώστε να βελτιώνονται συνεχώς.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

- O γνωρίζει και να εφαρμόζει τρόπους δημιουργικής απασχόλησης του παιδιού
- O γνωρίζει τις ιδιότητες και δυνατότητες διαφόρων υλικών καθώς και να εφαρμόζει τεχνικές χρήσιμες για την ανάπτυξη ικανοτήτων έκφρασης και δημιουργίας του παιδιού

*****: Επειδή το μάθημα εκτός από το θεωρητικό μέρος έχει και 3 ώρες εργαστήριο οι δραστηριότητες είναι ουσιαστικά η πρακτική εφαρμογή της θεωρίας.

Οι περισσότερες ενότητες έχουν τη θεωρία και το εργαστήριό τους. Κάποιες μπορεί να είναι μόνο θεωρητικές ενότητες όποτε και στο εργαστήριο γίνονται δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να είναι καθαρά εργαστηριακές ή είναι συνέχεια προηγούμενων ενοτήτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
I. Η ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ 1. Η σημασία της χειροτεχνίας για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας 2. Μεθοδολογικές οδηγίες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της χειροτεχνίας για την ψυχοκοινωνική εξέλιξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας - δίνει οδηγίες στα παιδιά όσον αφορά την κατάλληλη χρήση όλων των υλικών της χειροτεχνίας - εφαρμόζει σωστά αυτές τις μεθοδολογικές οδηγίες ώστε να βοηθά κατάλληλα τα παιδιά στην ψυχοκινητική τους εξέλιξη	Γίνεται επίδειξη βίντεο με σκοπό την : - Γνωριμία με διάφορα υλικά ζωγραφικής ■ Παιχνίδια και τεχνικές ζωγραφικής Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε συζήτηση.
II. ΧΡΩΜΑΤΑ – ΜΙΞΕΙΣ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – αναφέρει τις κατηγορίες των χρωμάτων – πραγματοποιεί μίξεις χρωμάτων	Άσκηση με πραγματικά χρώματα και πειραματισμοί με τις αναμείξεις αυτών. Χρήση Η/Υ.
III. ΚΟΛΛΑΖ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: κατανοεί τη σημασία του κολλάζ χρησιμοποιεί τα είδη του κολλάζ συνθέτει κολλάζ χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά	Προτείνεται να ασκούνται οι μαθητές/τριες, με ποικιλία υλικών κυρίως από τη φύση αλλά και άχρηστων υλικών , στα είδη του κολάζ και συνθέσεων. Χρήση βίντεο.
IV. ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ – ΤΥΠΩΜΑΤΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ● εξηγεί τη σπουδαιότητα των σφραγίδων – τυπωμάτων για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ● χρησιμοποιεί τα διάφορα είδη σφραγίδων τυπωμάτων	Καλό θα είναι να εξασκηθούν οι μαθητές/τριες με μήτρες τυπώματος(κομμένα φρούτα, λαχανικά) και να χρωματίσουν με αυτοσχέδια ταμπόν- τύπωση σε απορροφητικό χαρτί.
V. ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [κατανοεί τη σημασία της παροχής εθνικών – πατριωτικών ερεθισμάτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας κατά την περίοδο εθνικών εορτών [επιλέγει και να εφαρμόζει δραστηριότητες κατάλληλες για τις εθνικές εορτές	Παρατήρηση και αξιολόγηση των εθνικών εορτών που οργανώνονται στο βρεφονηπιακό σταθμό. Συνθέσεις διακόσμησης (σημαίες, ενδυμασίες κ.α.) γίνεται επίδειξη με βίντεο.
VI. ΠΛΑΣΤΙΚΗ - Ζυμάρι - Πηλός	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ▯ γνωρίζει τα υλικά με τα οποία γίνεται η πλαστική ▯ επιλέγει τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών προσχολικής ηλικίας ▯ κατανοεί τη σημασία της πλαστικής για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας ▯ εφαρμόζει δραστηριότητες κατάλληλες για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας	Προτείνεται η επιλογή κατάλληλων εργαλείων και η κατασκευή εσωγλύφων,αναγλύφων ή ολογλύφων έργων αναλόγως της ηλικίας των παιδιών που θα απευθύνεται η δραστηριότητα. Γίνονται επισκέψεις σε εργαστήρια χειροτεχνίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
VII. ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - Φθινόπωρο - Χειμώνας - Άνοιξη - Καλοκαίρι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • προσδιορίζει την σπουδαιότητα των ομαδικών εργασιών στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας • εφαρμόζει δραστηριότητες που να απαιτούν την ομαδική εργασία παιδιών προσχολικής ηλικίας ανάλογα με τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες	Οι μαθητές/τριες ανά ομάδες συγκεντρώνουν επιλέγοντας τα κατάλληλα υλικά και κατασκευάζουν μακέτες, πίνακες κ.α. ανάλογα με την εποχή. Γίνεται χρήση Η/Υ.
VIII. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • κατανοεί τη σημασία της δημιουργίας εορταστικού κλίματος για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας • εφαρμόζει δραστηριότητες κατάλληλες για την χριστουγεννιάτικη περίοδο • πραγματοποιεί μια χριστουγεννιάτικη γιορτή	Καλό θα είναι να μυηθούν οι μαθητές/τριες στην δημιουργία εορταστικού κλίματος με την κατασκευή χριστουγεννιάτικης διακόσμησης με όλες τις τεχνικές που ήδη γνωρίζουν και να κατασκευάσουν ενδυμασίες (μάγους, νάνους,αστέρια κ.α). Για την συμμετοχή στη χριστουγεννιάτική γιορτή.
IX. ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΕ ΑΧΡΗΣΤΟ ΥΛΙΚΟ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ προσδιορίζει την σπουδαιότητα των κατασκευών με άχρηστο υλικό ❑ εφευρίσκει, να προτείνει και να εφαρμόζει δραστηριότητες με άχρηστο υλικό για παιδιά προσχολικής ηλικίας	Συλλογή κατάλληλου άχρηστου υλικού για κάθε ηλικία παιδιού στο βρεφονηπιακό σταθμό, ελεύθερη δημιουργική έκφραση και προτάσεις για κατασκευές από τους μαθητές/τριες.
X. ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΑ - Καπέλα - Μάσκες - Φυλές - Χαρταετός	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σημασία της δημιουργίας αποκριάτικου κλίματος στο χώρο του Παιδικού Σταθμού - χρησιμοποιεί και να εφαρμόζει δραστηριότητες για τη δημιουργία του κλίματος αυτού	Κατασκευή με ανάλογο υλικό καπέλων, μασκών, χαρταετών κ.α. Εφαρμογή αυτών στο βρεφονηπιακό σταθμό και συζήτηση μέσα στην τάξη.
XI. ΜΟΜΠΙΛ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ προσδιορίζει τι είναι μόμπιλ και να αναγνωρίζει τη σπουδαιότητά τους στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ¦ προτείνει και να χρησιμοποιεί υλικά για την κατασκευή των μόμπιλ ανάλογα με τις ηλικίες των παιδιών προσχολικής ηλικίας	Προτείνεται η επιλογή κατάλληλων υλικών για να επιτυγχάνεται ο στόχος των μομπίλ που θα κατασκευαστούν μέσα στην τάξη από τους μαθητές/τριες. Να παρουσιαστούν τεχνικές και να γίνει συζήτηση μετά την αξιοποίησή τους στο βρεφονηπιακό σταθμό.
XII. ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ - Τόμπολα (αφής, χώρου, χρόνου) - Ντόμινο - Ενσφηνώσεις - Παζλ (σώματος) - Μέμορι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: • αναφέρει τα επιτραπέζια παιχνίδια και να αναγνωρίζει τα είδη τους • κατασκευάζει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα επιτραπέζια παιχνίδια ανάλογα με την ηλικία και τις ιδιαιτερότητες των παιδιών προσχολικής ηλικίας	Οι μαθητές /τριες να παρουσιάσουν και να αναγνωρίζουν τα επιτραπέζια παιχνίδια. Να κατασκευάσουν με επιλογή κατάλληλων υλικών όλα τα επιτραπέζια παιχνίδια. Επίσκεψη Σε εργαστήρια παραγωγής επιτραπέζιων παιχνιδιών.
XIII. ΠΑΣΧΑΛΙΑΤΙΚΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [κατανοεί τη σημασία της δημιουργίας πασχαλιάτικου κλίματος στο χώρο του Παιδικού Σταθμού [εφαρμόζει δραστηριότητες για τη δημιουργία του κλίματος αυτού	Καλό θα ήταν να συλλέξουν οι μαθητές/τριες ποικιλία υλικού για κατασκευή πασχαλιάτικων και να μάθουν τεχνικές κατασκευής. Να εφαρμόσουν και να δημιουργήσουν πασχαλινό κλίμα μέσα στην τάξη και στο βρεφονηπιακό σταθμό και στο τέλος να αξιολογήσουν την όλη διαδικασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
XIV. ΚΟΥΚΛΕΣ - Σκηνικά κουκλοθεάτρου - Παίξιμο κουκλοθεάτρου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ αναφέρει κάποια είδη κουκλών που χρησιμοποιούνται από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας (γαντόκουκλες, δακτυλομαριονέτες, κούκλες κουκλοθεάτρου, κούκλες από χαρτοπολτό, κούκλες από κουτάλες) ¦ προσδιορίζει την σπουδαιότητα της χρήσης των κουκλών αυτών για την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας ¦ γνωρίζει και να εφαρμόζει τεχνικές κατασκευής των κουκλών αυτών ¦ γνωρίζει και να εφαρμόζει τεχνικές κατασκευής σκηνικών ¦ γνωρίζει και να εφαρμόζει τεχνικές παιξίματος κουκλοθεάτρου	Παρουσίαση και αναγνώριση ειδών κούκλας. Επίδειξη τεχνικής κατασκευής τους και παράλληλη εφαρμογή από τους μαθητές/τριες. Το ίδιο μπορεί να γίνει με τα σκηνικά και τις τεχνικές παιξίματος.Προτείνεται η ολοκληρωμένη παρουσίαση σε μία παράσταση κουκλοθέατρου στην τάξη και στο βρεφονηπιακό σταθμό από στις ομάδες των μαθητών/τριων. Γίνεται επίδειξη με βίντεο.
XV. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΦΗΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - προσδιορίζει τη σπουδαιότητα της κατασκευής ενός βιβλίου αφής για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας - γνωρίζει την τεχνική κατασκευής ενός βιβλίου αφής καθώς και τα υλικά που μπορεί να χρησιμοποιήσει	Προτείνεται να συγκεντρωθούν κατάλληλα υλικά για την κατασκευή βιβλίου αφής και να γίνει επίδειξη και κατασκευή του. Να εφαρμοστεί αυτό στο βρεφονηπιακό σταθμό και μετά να συζητηθεί και να αξιολογηθεί στην τάξη.
XVI. ΦΥΤΕΜΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - προσδιορίζει τη σπουδαιότητα του φυτέματος για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ● γνωρίζει τρόπους φυτέματος που να εφαρμόζονται μέσα στην τάξη	Επισήμανση της αναγκαιότητας του φυτέματος, εφαρμογή στην τάξη και επίδειξη τεχνικών εφαρμογής στο βρεφονηπιακό σταθμό. Γίνεται επίδειξη με βίντεο.
XVII. ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - αναγνωρίζει όλες τις φάσεις εξέλιξης του παιδικού σχεδίου ❑ εκτιμάει και να παρακολουθεί τη ψυχοδιανοητική ωρίμανση του παιδιού ανάλογα με το στάδιο εξέλιξης του σχεδίου του	Προτείνεται η προβολή φάσεων εξέλιξης του παιδικού σχεδίου. Να συγκεντρωθεί πραγματικό αντίστοιχο υλικό όλων των σταδίων εξέλιξης των παιδιών που βρίσκονται στο βρεφονηπιακό σταθμό και να αξιολογηθεί το υλικό.
XVIII. ΤΟ ΨΑΛΙΔΙ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει σε ποια ηλικία θα δώσουμε ψαλίδι στα παιδιά ¦ εφαρμόζει τα στάδια της χρήσης του ψαλιδιού ανάλογα με την ηλικία και τις εκάστοτε δραστηριότητες των παιδιών προσχολικής ηλικίας	Καλό θα ήταν να προηγηθεί συζήτηση στην τάξη με τους μαθητές/τριες και να ακολουθήσει εφαρμογή στον βρεφονηπιακό σταθμό. Να γίνονται ανά τακτά διαστήματα , παρατηρήσεις για την εξέλιξη της εφαρμογής.
XIX. ΜΑΚΕΤΕΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ κατανοεί τη σπουδαιότητα της χρήσης των μακετών στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ¦ γνωρίζει και να χρησιμοποιεί κατάλληλα υλικά για την κατασκευή των μακετών	Συλλογή κατάλληλου υλικού. Σύνθεση της δραστηριότητας με τις κατασκευές από άχρηστο υλικό. Εφαρμογές – έντυπο υλικό – βίντεο. Γίνεται χρήση Η/Υ.
XX. ΜΑΛΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ - Μπάλλα - Πάνινη κούκλα	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ κατανοεί τη σπουδαιότητα της χρήσης των μαλακών παιχνιδιών στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ¦ γνωρίζει και να χρησιμοποιεί κατάλληλα υλικά για την κατασκευή των μαλακών παιχνιδιών	Προτείνεται η κατασκευή μέσα στην τάξη μαλακών παιχνιδιών. Αξιολόγηση του υλικού συγκέντρωσης για την δραστηριότητα και σχολιασμός μετά την εφαρμογή στο βρεφονηπιακό σταθμό.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΡΕΦΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΒΡΕΦΗ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-οργανώνει και να εξοπλίζει ένα Βρεφικό Σταθμό με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των βρεφών ανά ηλικία
-εφαρμόζει δραστηριότητες στα βρέφη σε όλους τους τομείς ανάπτυξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΒΡΕΦΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να αξιολογεί την καταλληλότητα και τη λειτουργικότητα του χώρου που θα λειτουργήσει ως Βρεφικό Τμήμα ♠ επιλέγει κατάλληλους χώρους για Βρεφικά Τμήματα	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν το χώρο του Βρεφικού Τμήματος και να γράψουν τις παρατηρήσεις τους ανάλογα με όσα ειπώθηκαν στην τάξη. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
II. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΒΡΕΦΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -γνωρίζει μέχρι ποια ηλικία είναι τα βρέφη αστα Βρεφικά Τμήματα σύμφωνα με τον κανονισμό του Υπουργείου -γνωρίζει τα τετραγωνικά που αντιστοιχούν ανά βρέφος -γνωρίζει την αναλογία προσωπικού και βρεφών -χωρίζει τα βρέφη ανά ηλικία ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε ηλικίας (2-6 μηνών, 6-12 μηνών, 12-20 μηνών, 20-36 μηνών)	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να καταγράψουν την ηλικία των βρεφών, τον τυχόν χωρισμό τους σε ηλικιακές ομάδες, την αναλογία προσωπικού και βρεφών, καθώς και το πλήθος των βρεφών σε σχέση με το χώρο που βρίσκονται. Να κάνουν κριτική και να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη.
III. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ♠ κουζίνα ♠ μπάνιο ♠ υπνοδωμάτιο	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♠ γνωρίζει τη σπουδαιότητα των βοηθητικών χώρων για τον καθένα χωριστά (είναι εξίσου ισότιμοι με τον κυρίως χώρο) γνωρίζει τη λειτουργικότητα και καταλληλότητα των βοηθητικών χώρων για τον καθένα χωριστά	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τους βοηθητικούς χώρους του Βρεφικού Τμήματος και να γράψουν τις παρατηρήσεις τους ανάλογα με όσα ειπώθηκαν στην τάξη. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
IV. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΒΡΕΦΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ♠ έπιπλα - σκεύη	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ✦ γνωρίζει τα κατάλληλα έπιπλα και σκεύη για τα βρέφη • επιλέγει έπιπλα και σκεύη κατάλληλα για τα Βρεφικά Τμήματα ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τα έπιπλα και τα σκεύη που χρησιμοποιούν στο Βρεφικό Τμήμα και να γράψουν τις παρατηρήσεις τους ανάλογα με όσα ειπώθηκαν στην τάξη. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
V. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΒΡΕΦΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -γνωρίζει τι είναι ψυχοπαιδαγωγικό υλικό • -αξιολογεί και να επιλέγει ψυχοπαιδαγωγικό υλικό ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών	Να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και μέσα από διαφημιστικούς καταλόγους ψυχοπαιδαγωγικού υλικού να επιλέξουν το κατάλληλο, ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών που θα τους ζητηθούν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
VI. ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΒΡΕΦΗ + Δραστηριότητες για βρέφη 2 – 6 μηνών. 2. Δραστηριότητες για βρέφη 6 – 12 μηνών. 3. Δραστηριότητες για βρέφη 12 – 20 μηνών. 4. Δραστηριότητες για βρέφη 20 – 36 μηνών.	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♥ γνωρίζει τη σπουδαιότητα των δραστηριοτήτων ως προς τη συμβολή τους στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του βρέφους ♥ αξιοποιεί και να εφαρμόζει αυτές τις δραστηριότητες ❑ επιλέγει τις κατάλληλες δραστηριότητες ανά ηλικία	Οι μαθητές/τριες να επιλέξουν δραστηριότητες και να τις εφαρμόσουν στα βρέφη που κάνουν την πρακτική τους άσκηση παρατηρώντας και καταγράφοντας τις αντιδράσεις τους. Να παρατηρήσουν κατά πόσο οι δραστηριότητες που επέλεξαν ανταποκρίνονταν στις ηλικίες των βρεφών κι αν υπήρξαν αποκλίσεις από βρέφος σε βρέφος ίδιας ηλικίας. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
VII. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΩΝΙΩΝ ΣΤΑ ΒΡΕΦΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ♥ Γωνιά βιβλιοθήκης 2. Γωνιά μουσικής – ρυθμικής 3. Γωνιά παιδαγωγικού υλικού 4. Γωνιά κουκλόσπιτου ♥ Γωνιά μανάβικου ♥ Γωνιά οικοδομικού υλικού ♥ Γωνιά ζωγραφικής 8. Γωνιά πλαστικής 9. Γωνιά κολλητικής 10. Γωνιά νερού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: -γνωρίζει και να περιγράφει τις γωνιές ανά ηλικία των βρεφών -κατανοεί τη σπουδαιότητα των γωνιών ως προς τη συμβολή τους στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του βρέφους -αξιοποιεί γωνιές ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών	♥ Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να περιγράψουν και να καταγράψουν τις γωνιές που υπάρχουν. Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τη συμπεριφορά των βρεφών στις γωνιές και να το συζητήσουν στην τάξη. ♥ Να οργανώσουν μια γωνιά στο Βρεφικό Σταθμό ανάλογα με τις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και την ηλικία των βρεφών.
VIII. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΡΕΦΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♠ αναγνωρίζει και να εντοπίζει την καταλληλότητα, τη λειτουργικότητα και τη σπουδαιότητα των επίπλων, των σκευών, του ψυχοπαιδαγωγικού υλικού και των γωνιών μέσα στο χώρο του Βρεφικού Τμήματος	Να δοθούν στους μαθητές/τριες διάφορα αντιπροσωπευτικά σχεδιαγράμματα βρεφικών σταθμών και να τους ζητηθεί να αξιολογήσουν και να επιλέξουν αυτό που νομίζουν πως θα ήταν το πιο κατάλληλο για το Βρεφικό Τμήμα που κάνουν την πρακτική τους. Να αιτιολογήσουν την άποψή τους.
IX. ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να:	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους οι μαθητές/τριες να διαμορφώσουν το χώρο (με την άδεια των

	♥ αξιολογεί το χώρο ως προς τη λειτουργική διαρρύθμισή του ➡ αξιοποιεί τη διαρρύθμιση του χώρου ανάλογα με τις ηλικίες των βρεφών	παιδαγωγών της τάξης) ώστε να αξιοποιηθεί όσο γίνεται περισσότερο, ανάλογα πάντα με τις ηλικίες των βρεφών.
X. ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♥ γνωρίζει, να επιλέγει και να αξιολογεί τον κατάλληλο εξοπλισμό για τον εξωτερικό χώρο ❑ αξιοποιεί κατάλληλα τον εξοπλισμό στη διαρρύθμιση του εξωτερικού χώρου ανάλογα με την ηλικία των βρεφών	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους οι μαθητές/τριες να καταγράψουν τις κρίσεις τους για τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμιση της αυλής αιτιολογώντας τες. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
XI. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ και ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΡΕΦΩΝ όπως αυτό ορίζεται από την ισχύουσα Νομοθεσία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♠ αναφέρει τον κανονισμό λειτουργίας του Βρεφικού Σταθμού σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία	Στο Βρεφικό Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους οι μαθητές/τριες να καταγράψουν το πρόγραμμα λειτουργίας και καθημερινής απασχόλησης βρεφών και να συζητήσουν στην τάξη τυχόν διαφορές ή παραλλαγές του.

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Α' ΜΕΡΟΣ :ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

- γνωρίζει τις βασικές αρχές της ψυχολογίας
- έχει εξοικειωθεί με τη δομή και τη λειτουργία του ψυχικού κόσμου του ανθρώπου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ 1. Έννοια και σκοπός της ψυχολόγιας 2. Ιστορική Αναδρομή 3. Σχέση της ψυχολογίας με τις άλλες επιστήμες 4 Κλάδοι της ψυχολογίας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ▯ γνωρίσει την ψυχολογία ως επιστήμη ▯ εξοικειωθεί με την επιστήμη της ψυχολογίας	Συζήτηση με τον καθηγητή της τάξης πάνω σε διάφορα θέματα όπως: α. Σκέψεις που γεννήθηκαν στους μαθητές/τριες μετά την εισαγωγή στην ψυχολογία. β. Ποιος ο λόγος να υπάρχουν τόσοι κλάδοι στην ψυχολογία.
II. ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΩΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ 1. Ορισμός και θεωρίες προσωπικότητας 2. Δομή και λειτουργία της προσωπικότητας 3. Διαταραχές της προσωπικότητας 4. Θεραπείες των διαταραχών της προσωπικότητας 5. Κληρονομικότητα, Περιβάλλον και Προσωπικότητα	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί την έννοια της προσωπικότητας - συνειδητοποιεί την ιδιαιτερότητα του κάθε ατόμου - γνωρίζει τις διαταραχές και τις θεραπείες της προσωπικότητας - διακρίνει πότε ένα άτομο παρουσιάζει διαταραχές προσωπικότητας - εξηγεί τη δομή και τη λειτουργία της προσωπικότητας - διατυπώνει την άποψή του για την αλληλεπίδραση κληρονομικότητας και περιβάλλοντος στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου - συμπεριφέρεται σωστά στο χώρο του Βρεφ/κου Σταθμού ώστε να βοηθά τα παιδιά στην αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους	1. Οι μαθητές/τριες μπορούν να παρουσιάσουν στην τάξη περιπτώσεις ατόμων που γνωρίζουν και που νομίζουν πως χρειάζονται βοήθεια ψυχολόγου. Θα πρέπει να συζητήσουν με τον καθηγητή τους το λόγο που τους κάνει να πιστεύουν κάτι τέτοιο. 2. Να καταγράψουν οι μαθητές/τριες περιπτώσεις που η κληρονομικότητα και το περιβάλλον παίζουν ρόλο άλλοτε περισσότερο κι άλλοτε λιγότερο στην ανάπτυξη του ατόμου. 3. γίνεται επίδειξη με βίντεο.
III. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 1. Ωρίμανση – Μάθηση 2. Αλληλεπίδραση ωρίμανσης και μάθησης	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 κατανοεί τη διαδικασία και την αλληλεπίδραση της ωρίμανσης και της μάθησης στην ανάπτυξη του ατόμου 4 εξηγεί τις έννοιες ωρίμανση και μάθηση	Να σκεφτούν και να καταγράψουν οι μαθητές/τριες παραδείγματα στα οποία άλλοτε συμβάλλει η ωρίμανση περισσότερο κι άλλοτε η μάθηση στην ανάπτυξη του ατόμου. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.
IV. ΑΝΤΙΛΗΨΗ 1. Η αντίληψη ως λειτουργία 2. Σχηματισμός της αντίληψης 3. Αισθητήρια όργανα και αντίληψη 4.Η σημασία της εμπειρίας και της προσωπικότητας στην αντίληψη 5. Διαταραχές της αντίληψης και αντιληπτικές πλάνες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ εξηγεί τη λειτουργία της αντίληψης ❑ κατανοεί το σχηματισμό της αντίληψης ❑ αναγνωρίζει τη σχέση αντίληψης και αισθητηρίων οργάνων ❑ διατυπώνει την άποψή του για τη σημασία των εμπειριών και της προσωπικότητας του ατόμου στην αντίληψη ❑ κατανοεί της διαταραχές της αντίληψης	Αφού χωριστούν σε ομάδες οι μαθητές/τριες θα τους δοθούν συγκεκριμένες εικόνες, σχήματα ή μορφές (αντιληπτικές πλάνες) και θα τους ζητηθεί να γράψουν τι βλέπουν ο καθένας χωριστά. Στη συνέχεια θα συζητήσουν στην ομάδα τους αυτό που είδαν και να αιτιολογήσουν γιατί μπορεί να είδαν διαφορετικά πράγματα. Οι απόψεις τους θα συζητηθούν τέλος στην τάξη. Γίνεται επίδειξη με βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
V. ΜΝΗΜΗ – ΛΗΘΗ 1. Έννοια της μνήμης 2. Η λειτουργία της μνήμης 3. Παράγοντες που επηρεάζουν τη μνήμη 4. Διαταραχές της μνήμης 5. Λήθη - Αμνησία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 διατυπώνει την έννοια της μνήμης 4 εξηγεί τον τρόπο λειτουργίας της μνήμης 4 κατανοεί τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μνήμη 4 διατυπώνει τις διαταραχές της μνήμης 4 διακρίνει τη λήθη από την αμνησία 4 κατανοεί τις έννοιες λήθη – αμνησία	Οι μαθητές/τριες να αναφέρουν τυχόν περιπτώσεις προσωπικής τους λήθης (να μην μπορούν να θυμηθούν ένα γεγονός που τους έχει συμβεί). Να συζητήσουν στην τάξη γιατί μπορεί να συνέβει κάτι τέτοιο. Γίνεται έρευνα στην τάξη.
VI. ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ 1. Έννοια της νοημοσύνης 2. Δείκτης και Μέτρηση Νοημοσύνης 3. Τεστ νοημοσύνης και προβλήματά τους 4. Κληρονομικότητα – Περιβάλλον και Νοημοσύνη 5. Νοητική καθυστέρηση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διατυπώνει την έννοια της νοημοσύνης - εξηγεί το Δείκτη Νοημοσύνης - γνωρίζει τα προβλήματα των τεστ και να κατανοεί πώς αποφεύγονται αυτά - συνειδητοποιεί τη δυναμική σχέση της αλληλεπίδρασης κληρονομικότητας και περιβάλλοντος στην ανάπτυξη της νοημοσύνης - διατυπώνει τον ορισμό της νοητικής καθυστέρησης - διακρίνει τα είδη νοητικής καθυστέρησης των ατόμων - γνωρίζει τους διάφορους λόγους της νοητικής καθυστέρησης	Να επεξεργαστούν οι μαθητές/τριες στην τάξη σε συνεργασία με τους καθηγητές τους ή με τους συμβούλους Σ.Ε.Π. ή ακόμα και με εξειδικευμένα άτομα απλά τεστ νοημοσύνης, ώστε να εξοικειωθούν με αυτά αλλά και να καταλάβουν τα προβλήματά τους στη χρήση τους. Γίνεται επίδειξη με διαφάνειες ή βίντεο.
VII. ΚΙΝΗΤΡΑ 1. Έννοια των κινήτρων 2. Θεωρίες για τα κίνητρα 3. Διακρίσεις και γνωρίσματα των κινήτρων	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ♦ διατυπώνει την έννοια των κινήτρων ♦ κατανοεί και να περιγράφει τις θεωρίες για τα κίνητρα ♦ διακρίνει τις κατηγορίες των κινήτρων ♦ διατυπώνει τα γνωρίσματα των κινήτρων	1. Οι μαθητές/μαθήτριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν διάφορες μορφές συμπεριφοράς και να καταγράψουν τι είδος κίνητρα μπορεί να βρίσκονται πίσω τους. Οι απόψεις τους θα συζητηθούν στην τάξη. 2. Να σκεφτούν οι μαθητές/τριες ποιές ασχολίες τους κάνουν από προσωπικό τους ενδιαφέρον και ποιές όχι. Να εντοπίσουν κατόπιν τους λόγους που τους ωθούν να κάνουν τις συγκεκριμένες δραστηριότητες.
VIII. Η ΣΥΓΚΙΝΗΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ 1. Αισθήσεις 2. Αίσθημα 3. Συναίσθημα 4. Γνωρίσματα των συναισθημάτων 5. Τα κυριότερα συναισθήματα 6. Έντονα συναισθήματα – Σωματικές εκδηλώσεις	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 διακρίνει τη σχέση μεταξύ αισθήσεων κι αισθήματος 4 εξηγεί τη διαφορά μεταξύ αισθήματος και συναισθήματος 4 διατυπώνει τις έννοιες αίσθηση, αίσθημα, συναίσθημα 4 γνωρίζει τα γνωρίσματα των συναισθημάτων 4 διατυπώνει τα κυριότερα συναισθήματα 4 διακρίνει τα ευχάριστα από τα δυσάρεστα συναισθήματα 4 γνωρίζει τις ψυχοσωματικές αντιδράσεις των έντονων συναισθημάτων	1. Να σκεφτούν οι μαθητές/τριες ένα προσωπικό τους γεγονός. Να το περιγράψουν και να καταγράψουν τα συναισθήματα που τυχόν τους δημιουργεί ή τους δημιούργησε. 2. Να περιγράψουν συναισθηματικές καταστάσεις που εμποδίζουν την πραγματοποίηση κάποιας δραστηριότητάς τους ή ακόμα και την απόδοσή τους. 3. γίνεται επίδειξη με βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IX. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ 1 Προσαρμογή και Ψυχική υγεία 2. Άγχος 3 Ματαίωση 4. Σύγκρουση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [] διατυπώνει την έννοια της προσαρμογής [] κατανοεί τη σχέση ανάμεσα στην προσαρμογή του ατόμου και στην ψυχική υγεία του [] κατανοεί πώς το άγχος επηρεάζει την καθημερινή ζωή του ατόμου και ποιοί παράγοντες το δημιουργούν [] εξηγεί τις μορφές συμπεριφοράς που δημιουργεί η αντίδραση του ατόμου στο άγχος [] διατυπώνει τον ορισμό της ματαίωσης [] γνωρίζει τους λόγους που προκαλούν ματαίωση των επιθυμιών του ατόμου [] περιγράφει τις αντιδράσεις του ατόμου στη ματαίωση [] διατυπώνει την έννοια της σύγκρουσης [] περιγράφει και να κατανοεί τους διάφορους τύπους σύγκρουσης	1. Οι μαθητές/τριες να σκεφτούν προσωπικές τους καταστάσεις που τους προκάλεσαν έντονο άγχος. Να περιγράψουν τόσο τις αντιδράσεις τους όσο και τον τρόπο αντιμετώπισής του. 2. Οι μαθητές/τριες να περιγράψουν τα συναισθήματα που τους προκάλεσε η ματαίωση μιας επιθυμίας τους, καθώς και τον τρόπο που αντιμετώπισαν αυτά τα συναισθήματα. 3. Οι μαθητές/τριες να περιγράψουν τα συναισθήματα που τους προκάλεσε κάποιος τύπος σύγκρουσης, καθώς και τον τρόπο που τον αντιμετώπισαν. Να σκεφτούν αν μακροπρόθεσμα ο τρόπος αντιμετώπισής του τους/τις ικανοποίησε κι αν τους βοήθησε στην ατομική τους ωριμότητα.
X. ΦΑΝΤΑΣΙΑ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ 1. Έννοιες Φαντασίας και Δημιουργικότητας 2. Ο ρόλος της φαντασίας στην ανάπτυξη του ατόμου 3. Παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργικότητα του ατόμου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διατυπώνει τις έννοιες της φαντασίας και της δημιουργικότητας - κατανοεί το ρόλο της δημιουργικής φαντασίας στην ανάπτυξη του ατόμου - γνωρίζει και να κατανοεί τους παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργικότητα του ατόμου - δημιουργεί τις προϋποθέσεις εκείνες που είναι απαραίτητες στο χώρο της δουλειάς του για την ανάπτυξη δημιουργικών ατόμων	1. Οι μαθητές/τριες να εκφράσουν ελεύθερα σε ένα φύλλο χαρτί, μέσω της ζωγραφικής, κάποια συναισθήματά τους που αισθάνθηκαν μια συγκεκριμένη στιγμή και στη συνέχεια να συζητήσουν πάνω στους παράγοντες που νομίζουν πως συντέλεσαν στη δημιουργία του έργου τους. 2. Να παρατηρήσουν στον Βρεφ/κό Σταθμό τον τρόπο που εκφράζονται τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών και διαφορετικού φύλλου. Να ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη.

Β΄ ΜΕΡΟΣ :ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

-γνωρίζει το αντικείμενο της Εξελικτικής Ψυχολογίας

-κατανοεί τα στάδια της εξέλιξης καθώς και τους παράγοντες που συντελούν στην ολόπλευρη εξέλιξη του ατόμου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ 1. Τι μελετά η εξελικτική Ψυχολογία 2. Αντιλήψεις των ενηλίκων για τη φύση του παιδιού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 γνωρίζει τι εξετάζει η εξελικτική ψυχολογία 4 περιγράφει τις θεωρητικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί για τη φύση του παιδιού	1. Οι μαθητές/τριες να συζητήσουν στην τάξη και να διατυπώσουν τις απόψεις τους για τη διαφορετική αντιμετώπιση των παιδιών από τον ενήλικα ανάλογα με τις αντίστοιχες θεωρητικές προσεγγίσεις. 2. Να διατυπώσουν οι μαθητές/τριες τις απόψεις τους για τη σημερινή αντιμετώπιση των παιδιών κάνοντας σύγκριση με τις προηγούμενες θεωρίες.
ΙΙ. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ .1. Οι θεωρίες Συμπεριφοράς – Μάθησης 2. Η Ψυχαναλυτική θεωρία του S. Freud – Μηχανισμοί άμυνας 3. Η Ατομική Ψυχολογία του Adler 4. Η Βιοκοινωνική θωρία του Erikson 5. Γνωστική – Γεννετική κατεύθυνση του Piaget 6. Σύγκριση θεωριών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να κατανοεί τις διάφορες θεωρίες της εξελικτικής ψυχολογίας για τη συμπεριφορά του ατόμου - διακρίνει τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ των θεωριών - αποκτήσει μια πιο σαφή εικόνα για την ανάπτυξη του ατόμου μέσω των θεωριών	1. Να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και να επεξεργαστούν διάφορα θέματα πάνω στις διάφορες θεωρίες με υλικό που θα συλλέξουν τόσο μόνοι τους όσο και με τη συνεργασία του καθηγητή τους. Να παρουσιαστούν οι εργασίες στην τάξη και να συζητηθούν. 2. Με βάση τα όσα διδάχθηκαν και στηριζόμενοι στις εργασίες που παρουσιάστηκαν να κάνουν οι ίδιοι οι μαθητές/τριες τη σύγκριση μεταξύ των θεωριών. Να συζητηθούν οι απόψεις τους στην τάξη.
ΙΙΙ. ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ 1. Εξέλιξη – Ορισμός και γνωρίσματα 2. Παράγοντες που συντελούν στην εξέλιξη του ατόμου 3. Προγεννητική περίοδος 4. Ενδομήτρια ζωή του ατόμου 5. Περιγεννητική περίοδος	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - περιγράφει τον ορισμό της εξέλιξης - κατανοεί τα γνωρίσματα και τις αρχές της εξέλιξης - διατυπώνει τους παράγοντες που συντελούν στην εξέλιξη του ατόμου - κατανοεί ότι η ηλικία του ατόμου υπολογίζεται από τη σύλληψη - κατανοεί τη σπουδαιότητα της προγεννητικής περιόδου στη μετέπειτα εξέλιξη του ατόμου - διατυπώνει τις ανωμαλίες της σύλληψης - κατανοεί το ρόλο της προγεννητικής διάγνωσης για την αποφυγή γενετικών ανωμαλιών - διατυπώνει τα στάδια ανάπτυξης του εμβρύου - γνωρίζει τους κυριότερους κινδύνους κατά την εγκυμοσύνη - κατανοεί την ψυχολογική σημασία της γέννας για το παιδί και τους γονείς	● Οι μαθητές/τριες μπορούν να επεξεργαστούν θέματα πάνω στις αντίστοιχες ενότητες. Να παρουσιάσουν και να συζητήσουν τις εργασίες τους στην τάξη. ● Οι μαθητές/τριες μπορούν να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε διάφορα κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού ή μαιευτήρια και να ενημερωθούν από ειδικούς σε θέματα προγεννητικής περιόδου ή άλλα συναφή. Να ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη πάνω σε προβληματισμούς που γεννήθηκαν στους μαθητές/τριες. 3. Το κεφάλαιο προσφέρεται για προγράμματα Αγωγής και Προαγωγής Υγείας. 4. Γίνονται επιδείξεις με βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IV. ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΒΡΕΦΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ● Νοητική Ανάπτυξη – Αισθησιοκινητική περίοδος – Στάδια ● Υλικά ερεθίσματα και γνωστική ανάπτυξη 3. Διαπροσωπικές σχέσεις και γνωστική ανάπτυξη	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να:] περιγράφει τα στάδια της αισθησιοκινητικής περιόδου που συμβάλλουν στη νοητική ανάπτυξη του ατόμου] διακρίνει τα στάδια της νοητικής περιόδου] επιλέγει δραστηριότητες για βρέφη ανάλογα με το στάδιο της αισθησιοκινητικής περιόδου στο οποίο βρίσκεται] κατανοεί ότι τα υλικά ερεθίσματα είναι πολύ σημαντικά για τη γνωστική ανάπτυξη του βρέφους] συνειδητοποιεί ότι τα ερεθίσματα που δίνουμε στο παιδί πρέπει να είναι σύμφωνα με το επίπεδο της γνωστικής ωριμότητάς του 4 κατανοεί τη σημασία της αλληλεπίδρασης ενήλικα – παιδιού για τη γνωστική ανάπτυξή του	Οι μαθητές/τριες να επιλέξουν δραστηριότητες που να ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο των βρεφών που έχουν στα εργαστήριά τους και να τις εφαρμόσουν σε αυτά. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να τις συζητήσουν στην τάξη. Επίσης, να προσπαθήσουν να συγκρίνουν τη θεωρία με την πράξη. Γίνεται έρευνα και τα αποτελέσματα ανακοινώνονται στην τάξη.
V. ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΒΡΕΦΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ] Διαφοροποίηση συναισθηματικών αντιδράσεων] Προσκόλληση και αποτελέσματα αυτής] Παράγοντες που διευκολύνουν την προσκόλληση] Χαρακτηριστικά παιδιού και προσκόλληση 5. Αλληλεπίδραση ενήλικα – παιδιού και προσκόλληση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ● διακρίνει την πορεία της έκφρασης των συναισθημάτων ● διατυπώνει την έννοια της προσκόλλησης ● διακρίνει τα είδη της προσκόλλησης ανά ηλικία ● κατανοεί τα αποτελέσματα της προσκόλλησης ● παρέχει βοήθεια στην προσαρμογή των παιδιών του Βρεφ/κού Σταθμού κατά την περίοδο του άγχους του αποχωρισμού ● συμβουλεύει τους γονείς για τη συμπεριφορά που θα πρέπει να έχουν την περίοδο αυτή ● διακρίνει τους παράγοντες που διευκολύνουν την ανάπτυξη της προσκόλλησης ● κατανοεί τη σημασία της συμπεριφοράς των ενηλίκων κατά την αλληλεπίδραση τους με το βρέφος στην ανάπτυξη της προσκόλλησης ● συνειδητοποιεί τη σημαντικότητα της προσκόλλησης στην ανεξαρτητοποίηση ή όχι του παιδιού ● τροποποιεί τη συμπεριφορά του στο χώρο εργασίας ανάλογα με την ατομικότητα του κάθε παιδιού	Οι μαθητές/τριες τις μέρες προσαρμογής των καινούριων βρεφών να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους όσον αφορά την εμφάνιση ή όχι της προσκόλλησης καθώς και του άγχους του αποχωρισμού. Να τις συζητήσουν στην τάξη και να προτείνουν τρόπους που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν για να βοηθήσουν στην ομαλή προσαρμογή αυτών των παιδιών. Γίνεται επίδειξη με βίντεο. Πραγματοποιούνται επισκέψεις σε βρεφονηπιακούς σταθμούς.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-γνωρίζει τις συνηθέστερες παιδικές ασθένειες και να διακρίνει τα συμπτώματά τους
-είναι σε θέση να παρέχει Α' Βοήθειες σε βρέφη και νήπια σε οξείες καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν στον Βρεφονηπιακό Σταθμό

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΟΓΝΟΛΟΓΙΑΣ 1. Ευρήματα από την πρώτη εξέταση του νεογνού 2. Νευρολογική εξέταση κι αισθήσεις 3. Εξωτερικά γνωρίσματα του νεογνού 4. Προβληματικά νεογνά 5. Εξέλιξη του νεογνού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 γνωρίζει τα εξωτερικά γνωρίσματα του νεογνού, την εξέλιξή του και τα προβλήματα που τυχόν υπάρχουν	Οι μαθητές/τριες μπορούν να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε μαιευτήρια, όπου και θα μπορούν να ενημερωθούν από εξειδικευμένα άτομα πάνω σε θέματα νεογνολογίας.
II. ΟΔΟΝΤΟΦΥΙΑ 1. Προσωρινά και μόνιμα δόντια 2 Συμπτώματα της πρώτης οδοντοφυΐας 3. Τερηδόνα	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ περιγράφει την οδοντοφυΐα των βρεφών ❑ ανακουφίζει το παιδί όταν παρουσιάζοναι τα συμπτώματα της πρώτης οδοντοφυΐας ❑ γνωρίζει πώς να προστατεύει τα δόντια του παιδιού από την τερηδόνα	1. Αυτό το κεφάλαιο προσφέρεται για προγράμματα αγωγής και προαγωγής υγείας. 2. Στον Παιδικό Σταθμό οι μαθητές/τριες μπορούν να κάνουν δραστηριότητες αγωγής υγείας με σκοπό την ενημέρωση των μικρών παιδιών για την πρόληψη της τερηδόνας.
III. ΔΙΑΤΡΟΦΗ .1. Βιταμίνες .2. Άλατα .3. Φυσική Διατροφή .4. Τεχνητή Διατροφή .5. Μικτή Διατροφή .6. Γενικά προβλήματα διατροφής	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ● γνωρίζει τις βιταμίνες και τα άλατα που χρειάζεται ο ανθρώπινος οργανισμός για την επιβίωσή του ● διακρίνει τη φυσική από την τεχνητή και τη μικτή διατροφή ● προετοιμάζει τη μικτή διατροφή του βρέφους ● κατανοεί τα προβλήματα της διατροφής και να μπορεί να τα αντιμετωπίζει	Οι μαθητές/τριες μπορούν να χωριστούν σε ομάδες και να κάνουν μικρές εργασίες με ανάλογα θέματα αντλώντας υλικό από πηγές στις οποίες θα ανατρέξουν μόνοι τους. Οι εργασίες θα συζητηθούν στην τάξη.
IV. ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ 1. Ιογενή νοσήματα - Γρίπη - Ιλαρά - Ερυθρά - Παρωτίτιδα - Ανεμοβλογιά - Πολυομελίτιδα - Ηπατίτιδα - Έρπητας Ζωστήρας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τις παιδικές ασθένειες και να διακρίνει τα συμπτώματά τους - παραπέμπει ένα παιδί στον κατάλληλο γιατρό - εφαρμόζει τις οδηγίες και τη θεραπευτική αγωγή του γιατρού	Οι μαθητές/τριες μπορούν να χωριστούν σε ομάδες και να επεξεργαστούν διάφορα θέματα πάνω στις αρρώστιες. Μπορούν να επισκεφτούν ανάλογους φορείς για συλλογή στοιχείων. Οι εργασίες τους να παρουσιαστούν στην τάξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
2. Μικροβιακά Νοσήματα - Διφθερίτιδα - Τέτανος - Κοκκύτης - Οστρακιά - Μηνιγγίτιδα - Σαλμονελλώσεις - Παιδική Φυματίωση 3. Νοσήματα πεπτικού συστήματος 4. Νοσήματα αναπνευστικού συστήματος 5. Νοσήματα κυκλοφορικού συστήματος 6. Νοσήματα νευρικού συστήματος 7. Παθήσεις ενδοκρινών αδένων 8. Νοσήματα κολλαγόνου 9. Δερματικές παθήσεις		Προτείνεται να παρακολουθήσουν οι μαθητές βίντεο , διαφάνειες ή slides Σχετικά με αυτά τα νοσήματα και να γίνει σχολιασμός μέσα στην τάξη. Μπορούν ακόμα να επισκεφτούν Κέντρα υγείας , Νοσοκομεία Παίδων κ.α.
V. ΕΜΒΟΛΙΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 εξηγεί τα εμβόλια που χρειάζεται το κάθε παιδί 4 προσδιορίζει το χρόνο που πρέπει να γίνει κάθε εμβόλιο	Μπορούν να γίνουν εργασίες από τους μαθητές/τριες πάνω στο πότε γίνονται οι εμβολιασμοί καθώς και πάνω στην αναγκαιότητά τους.
VI._. Α' ΒΟΗΘΕΙΕΣ 1. Αιμορραγίες 2. Πνιγμονή 3. Εγκαύματα 4. Ηλεκτροπληξία 5. Δηλητηριάσεις 6. Υποθερμία – Υψηλός Πυρετός 7. Κατάγματα – Διαστρέμματα 8. Αλλεργίες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [] διακρίνει τις Α' Βοήθειες που θα πρέπει να προφέρει στο παιδί ανάλογα με την περίπτωση [] παρέχει Α' Βοήθειες στο παιδί	1. Μπορεί να γίνει επίσκεψη των μαθητών/τριών στο Νοσοκομείο Παίδων για συλλογή στοιχείων πάνω στις σημαντικότερες αιτίες των παιδικών ατυχημάτων. 2. Οι μαθητές/τριες στα εργαστήριά τους αφού παρατηρήσουν το χώρο του Σταθμού να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους όσον αφορά το κατά πόσο πληρεί τις προϋποθέσεις προφύλαξης από ατυχήματα. Να προτείνουν λύσεις και να συζητήσουν τις εργασίες τους στην τάξη. 3. Μπορούν να γίνουν προγράμματα Αγωγής και προαγωγής Υγείας. 4. Μπορούν να δουν σε Βίντεο ανάλογα θέματα.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ : ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ - ΠΑΙΔΟΚΟΜΙΑ

2ΟΣ ΚΥΚΛΟΣ

ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ ΙΙ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

- κατανοεί τους παράγοντες που επιδρούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, καθώς και τους τρόπους μέσω των οποίων αυτοί επιδρούν
- συνειδητοποιήσει ότι το κάθε παιδί είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα με το δικό του ρυθμό ανάπτυξης ώστε να τροποποιεί τη συμπεριφορά του ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ 1. Τομείς Εξέλιξης του Ατόμου 2. Τρόποι μάθησης του παιδιού 3. Κάλυψη σωματικών και κοινωνικο – συναισθηματικών αναγκών του παιδιού 4. Έλεγχος σφυγκτήρων – Εκπαίδευση του παιδιού 5. Ο ρόλος της επικοινωνίας με τον ενήλικα	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σπουδαιότητα της ατομικής φροντίδας και απασχόλησης ❑ κατανοεί τους τρόπους μάθησης του παιδιού 4 καλύπτει τις σωματικές και κοινωνικο – συναισθηματικές ανάγκες του παιδιού 4 οργανώνει σωστά το περιβάλλον του παιδιού ώστε να καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες του ⇒ κατανοεί και να διακρίνει πότε το παιδί αρχίζει να αποκτά τον έλεγχο των σφιγκτήρων ⇒ συμπεριφέρεται σωστά ώστε να βοηθήσει το παιδί στην κάλυψη αυτής του της ανάγκης ⇒ συνειδητοποιήσει πως αυτή η περίοδος είναι δύσκολη για το παιδί – εξηγεί τα στοιχεία επικοινωνίας ενήλικα – παιδιού – κατανοεί τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας μεταξύ ενήλικα - παιδιού	1. Στα εργαστήριά τους να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά των βρεφών όσον αφορά τον ύπνο, την καθαριότητα και την ώρα του φαγητού. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη. 2. Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν και να καταγράφουν τις αντιδράσεις των παιδιών όσον αφορά την εκπαίδευσή τους στο δοχείο αφόδευσης. γίνεται επίδειξη με βίντεο, διαφάνειες κ.α.
II. ΠΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1. Οικογενειακός Προγραμματισμός - Αντισύλληψη - Υιοθεσία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα και σπουδαιότητα του οικογενειακού προγραμματισμού - εξηγεί και να μπορεί να τηρεί μεθόδους αντισύλληψης - κατανοεί την αναγκαιότητα της υιοθεσίας - απευθύνεται στους αρμόδιους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την υιοθεσία και να μπορεί να παραπέμπει όσους ενδιαφέρονται - κατανοεί τις προϋποθέσεις υιοθεσίας	1. Να επισκεφτούν ένα Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού και να συγκεντρώσουν πληροφορίες πάνω σε διάφορα θέματα, π.χ. υιοθεσία, αντισύλληψη. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη. 2. Να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και να επεξεργαστούν διάφορα θέματα όπως κάπνισμα κι εγκυμοσύνη, ερυθρά κι εγκυμοσύνη, ψυχολογικός ρόλος της εγκυμοσύνης κ.λπ. Να γίνει συζήτηση στην τάξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
.2. Προγεννητική Διάγνωση 3. Κίνδυνοι κατά την Εγκυμοσύνη 4. Ενδομήτρια Περίοδος - Φάσεις	⇒ ευαισθητοποιηθεί στην αναγκαιότητα της προγεννητικής διάγνωσης ⇒ κατανοεί ότι με την προγεννητική διάγνωση αποφεύγονται εγγενείς ανωμαλίες 4 εξηγεί τί θα πρέπει να αποφεύγει μια έγκυος γυναίκα 4 κατανοεί και να τηρεί τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται για την αποφυγή επιπλοκών της εγκυμοσύνης – κατανοεί και να περιγράφει τις φάσεις της ενδομήτριας περιόδου – διακρίνει τις διαφορές μεταξύ των φάσεων	3. Το κεφάλαιο προσφέρεται για προγράμματα αγωγής και προαγωγής υγείας. 4. Μπορούν να δουν οι μαθητές/τριες Βίντεο πάνω σε αυτά τα θέματα και συμμετέχουν σε ανάλογες δραστηριότητες.
III. ΤΟΚΕΤΟΣ 1. Κρίση της γέννησης – Θεωρίες 2. Μέθοδοι Ψυχοπροφυλακτικής του τοκετού 3. Ψυχολογικές αντιδράσεις των γονέων 4. Προσαρμογή του βρέφους στο καινούριο περιβάλλον 5. Αντανακλαστικά νεογέννητου	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να: ❑ κατανοεί τις διάφορες θεωρίες του τοκετού και να μπορεί να τις εξηγεί - κατανοεί και να συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα των ψυχοπροφυλακτικών μεθόδων για ανώδυνο τοκετό - συνειδητοποιεί τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η εμπειρία της γέννας στη ψυχολογία των γονέων - διακρίνει τις διαφορετικές ψυχολογικές αντιδράσεις των γονέων κατά και μετά τον τοκετό - διακρίνει τις αλλαγές που υφίσταται το βρέφος μετά τον τοκετό τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά - κατανοεί το ιδιαίτερο δέσιμο παιδιού – γονέων τόσο κατά όσο και μετά τον τοκετό - διακρίνει και να εξηγεί τα αντανακλαστικά του νεογέννητου	1. Οι μαθητές/τριες μπορούν να επεξεργαστούν διάφορα θέματα πάνω στον τοκετό και στην ψυχολογία του ανατρέχοντας μόνοι τους σε πηγές ή και σε αντίστοιχους φορείς. 2. Οι μαθητές/τριες μπορούν να δουν Slides ή Video πάνω σε αντίστοιχα θέματα. 3. Μπορούν να γίνουν επισκέψεις σε μαιευτήρια και να υπάρξει ενημέρωση από εξειδικευμένα άτομα στη συνέχεια γίνεται συζήτηση και βγαίνουν συμπεράσματα.
IV. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 0 – 3 ΕΤΩΝ 1. Ανάπτυξη αδρής κινητικότητας ανά περίοδο 2. Ανάπτυξη λεπτών χειρισμών ανά περίοδο - 0 – 6 μηνών - 6 – 12 μηνών - 12 – 18 μηνών - 18 – 24 μηνών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ περιγράφει τις κινήσεις και τους χειρισμούς του βρέφους ανά περίοδο ❑ αναγνωρίζει σε ποιό στάδιο αδρής κινητικότητας και λεπτών χειρισμών βρίσκεται το βρέφος ❑ επιλέγει δραστηριότητες για την ανάπτυξη της αδρής κινητικότητας και των λεπτών χειρισμών του βρέφους, ανάλογα με το στάδιο που βρίσκεται ❑ οργανώνει το περιβάλλον του βρέφους ώστε να το βοηθά στην ανάπτυξη των κινήσεών του	1. Να επιλέξουν οι μαθητές/τριες δραστηριότητες που θα τους έχουν δοθεί στην τάξη πάνω στην αδρή κινητικότητα και στους λεπτούς χειρισμούς και να τις εφαρμόσουν στα βρέφη στον Βρεφονηπιακό Σταθμό. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να τις συζητήσουν στην

- 2 ετών – 2,5 ετών - 2,5 ετών – 3 ετών		τάξη. 2. Οι μαθητές/τριες μπορούν να παρακολουθήσουν Βίντεο ή να δουν Slides πάνω σε αντίστοιχα θέματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
V. ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ 1. Σημασία των αισθήσεων 2. Λειτουργία των αισθητηρίων οργάνων 3. Συντονισμός χεριού - ματιού 4. Μονιμότητα του αντικειμένου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σπουδαιότητα των αισθήσεων στο άτομο - περιγράφει και να εξηγεί τη λειτουργία των αισθητηρίων οργάνων ανά ηλικία - επιλέγει δραστηριότητες για βρέφη και νήπια που θα το βοηθούν στην ανάπτυξη των αισθήσεών του ❑ κατανοεί και να περιγράφει το συντονισμό χεριού - ματιού ❑ εξηγεί τον οπτικό – απτικό σύνδεσμο, ο οποίος είναι απαραίτητος για το συντονισμό χεριού – ματιού – κατανοεί και να εξηγεί τη μονιμότητα του αντικειμένου – διακρίνει τη σχέση μονιμότητας του αντικείμενου και αισθήσεων	Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνουν οι μαθητές/τριες την πρακτική τους άσκηση μπορούν να εφαρμόσουν δραστηριότητες για τις αισθήσεις ανά ηλικία και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους, τις οποίες και θα συζητήσουν στην τάξη. Οι μαθητές /τριες χωρίζονται σε ομάδες , πειραματίζονται αναγνωρίζουν και ασκούν τις αισθήσεις τους.
VI. ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 1. Τι μελετά 2. Αυτογνωσία και προσανατολισμός στο περιβάλλον 3. Εξέλιξη σωματικού σχήματος (2 – 4 ετών) 4. Εξέλιξη του χώρου (2 – 4 ετών) 5. Χρονικός Προσανατολισμός 6. Δραστηριότητες για το σώμα, το χώρο και το χρόνο παιδιών ηλικίας 2 – 4 ετών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - περιγράφει τί μελετά η ψυχοκινητικότητα - κατανοεί την αυτογνωσία και τον ροσανατολισμό στο περιβάλλον - διακρίνει τους σκοπούς που θέλουμε ανά ηλικία όσον αφορά την εξέλιξη του σωματικού σχήματος, του χώρου και του χρόνου - επιλέγει δραστηριότητες ώστε να βοηθάει τα παιδιά στην ανάπτυξη της ψυχοκινητικότητάς τους	Οι μαθητές/τριες να επιλέξουν δραστηριότητες για το σώμα, το χώρο και το χρόνο και να τις εφαρμόσουν στο Βρεφικό Σταθμό που πάνε εργαστήρια. Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τις αντιδράσεις των παιδιών. Καλό είναι η δραστηριότητα αυτή να εφαρμοστεί για τουλάχιστον 1 με 2 μήνες για να έχουν τη δυνατότητα οι μαθητές/τριες να δουν την εξέλιξη των αντιδράσεων των παιδιών με την πάροδο του χρόνου. Χωρίζονται σε ομάδες και πειραματίζονται.
VII. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ .1. Σημασία του λόγου .2. Μηχανισμοί της γλώσσας .3. Στάδια γλωσσικής ανάπτυξης 0 – 2 ετών .4. Ανάπτυξη λόγου 3 – 4 ετών 5.Ο ρόλος του ενήλικα στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού 6.Διαταραχές του λόγου των παιδιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σημασία του λόγου στο άτομο - εξηγεί και να διακρίνει τους μηχανισμούς της γλώσσας - εξηγεί και να διακρίνει τα στάδια της γλωσσικής ανάπτυξης ανά ηλικία - κατανοεί τα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης ανά ηλικία - συνειδητοποιεί τη σημασία του ενήλικα στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού - διορθώνει με σωστό τρόπο τα λάθη στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού - τηρεί τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζει στη γλωσσική ανάπτυξη - διακρίνει πότε ένα παιδί παρουσιάζει διαταραχές στο λόγο του - ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού με λεκτικές διαταραχές	1. Οι μαθητές/τριες στα εργαστήριά τους μπορούν να παρατηρήσουν το λόγο δύο παιδιών και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους, όσον αφορά το στάδιο της γλωσσικής ανάπτυξης που βρίσκεται το κάθε παιδί. Να συζητήσουν μέσα στην τάξη το κατά πόσο ο λόγος του κάθε παιδιού ανταποκρίνεται στην ηλικία του ή κατά πόσο υπάρχει απόκλιση. Να προτείνουν τρόπους που θα μπορούσαν να βοηθήσουν το παιδί. 2. Οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν δραστηριότητες για την ανάπτυξη του λόγου και να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις των παιδιών με την πάροδο του χρόνου (1 με 2 μήνες).
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

VIII. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ .1. Ορισμός και σκοπός της κοινωνικοποίησης .2. Ανάπτυξη της επικοινωνίας με τον ενήλικα βρέφους 0 – 12 μηνών 3. Σημασία της προσκόλλησης στην κοινωνικο - συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού 4. Απόκτηση Εμπιστοσύνης ή Δυσπιστίας 5. Απόκτηση Αυτονομίας ή Αμφιβολίας 6. Ο ρόλος του πατέρα στην κοινωνικο – συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού 7. Σχέση με συνομιλήκους – Κοινωνική αλληλεπίδραση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί και να εξηγεί τη σημασία της κοινωνικοποίησης - περιγράφει τα είδη του κοινωνικού χαμόγελου - κατανοεί τη σημασία του κοινωνικού χαμόγελου στην κοινωνικοποίηση του παιδιού - συνειδητοποιεί την αλληλεπίδραση του βρέφους 0 – 12 μηνών με τον ενήλικα, καθώς και να συνειδητοποιεί τη σημασία της - κατανοεί τη σημασία της προσκόλλησης στην κοινωνικό – συναισθηματική ανάπτυξη του βρέφους - διακρίνει τα είδη της προσκόλλησης - εξηγεί το άγχος προς τα ξένα πρόσωπα και το άγχος του αποχωρισμού - συνειδητοποιεί τη σημασία της συμπεριφοράς του ενήλικα την περίοδο του άγχους του αποχωρισμού - βοηθά το παιδί στην προσαρμογή του στο Σταθμό επιλέγοντας σωστούς τρόπους συμπεριφοράς - συνειδητοποιεί και να καλύπτει τις ανάγκες του βρέφους στη συγκεκριμένη περίοδο -περιγράφει τη συμπεριφορά των βρεφών σε αυτή την περίοδο και να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του σύμφωνα με τις ανάγκες του βρέφους - τηρεί τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζουν οι ενήλικες για να βοηθήσουν το παιδί στην απόκτηση της αυτονομίας του - ορίζει τον όρο προσωπικότητα και να διακρίνει από τί αποτελείται αυτή ❑ συνειδητοποιεί τη σημασία του ρόλου του πατέρα στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού – περιγράφει την αναπτυξιακή πορεία που ακολουθεί η σχέση με τους συνομιλήκους – διακρίνει τα είδη της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στο παιχνίδι των παιδιών 2 – 4 ετών – επιλέγει παιχνίδια για παιδιά ανάλογα με την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ τους	1. Στο Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να επιλέξουν ένα παιδί και να παρακολουθήσουν και να καταγράψουν τις ιδιαιτερότητές του όσον αφορά τη συμπεριφορά και την προσωπικότητά του. Στη συνέχεια να προσπαθήσουν να τροποποιήσουν τη συμπεριφορά τους σύμφωνα με τις ανάγκες του παιδιού ώστε να το βοηθήσουν σε μια σωστή κοινωνικο – συναισθηματική ανάπτυξη. Η δραστηριότητα αυτή καλό είναι να κρατήσει ένα σημαντικό χρονικό διάστημα για να μπορέσουν οι μαθητές να παρατηρήσουν τυχόν αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού. 2. Οι μαθητές/τριες παρατηρούν και να καταγράφουν τις αλληλεπιδράσεις των παιδιών στο παιχνίδι τους στην αυλή. Οι εργασίες τους να συζητηθούν στην τάξη.γίνεται επίδειξη με βίντεο, διαφάνειες κ.α. 3. Οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλους και ενεργούν ανάλογα γίνεται παρατήρηση και αξιολόγηση
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	**ΣΚΟΠΟΙ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
ΙΧ. ΠΑΙΧΝΙΔΙ . Ορισμός και σημασία του	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [] κατανοεί και να διατυπώνει τους σκοπούς του παιχνιδιού [] συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα του παιχνιδιού στην ολόπλευρη ανάπτυξη του	1. Οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν το παιχνίδι των παιδιών ηλικίας 3 – 4 ετών στην αυλή και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. Να εντοπίσουν το είδος του

2. Θεωρίες για το παιχνίδι 3. Χαρακτηριστικά του καλού παιχνιδιού και κατάλληλα παιχνίδια ανά ηλικία	παιδιού – περιγράφει τις θεωρίες του παιχνιδιού διακρίνει τα είδη παιχνιδιού κατά Piaget 4 επιλέγει δραστηριότητες ανάλογες με το είδος του παιχνιδιού ανά ηλικία - επιλέγει τα κατάλληλα παιχνίδια ανά ηλικία - οργανώνει τα τμήματα του Βρεφ/κού Σταθμού με τα κατάλληλα παιχνίδια ανά ηλικία	παιχνιδιού αυτής της ηλικίας και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Επίσης, να εντοπίσουν τυχόν αποκλίσεις. Οι εργασίες τους να συζητηθούν στην τάξη. 2. Αφού κάνουν μια έρευνα στην αγορά για το τι παιχνίδια κυκλοφορούν να κρίνουν αυτά τα παιχνίδια από παιδαγωγική άποψη κι από άποψη ασφάλειας για τα παιδιά. Οι εργασίες θα συζητηθούν στην τάξη.
Χ. ΗΘΙΚΗ ΑΓΩΓΗ 1. Ορισμός και σημασία της 2. Είδη κυρώσεων κατά Piaget 3. Ο ρόλος του ενήλικα στην πειθαρχία	Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να: [] κατανοεί τη σημασία της πειθαρχίας για την κοινωνικο – συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού - εξηγεί τους τρόπους με τους οποίους το παιδί οικοδομεί την προσωπικότητά του εξηγεί τα είδη κυρώσεων κατά Piaget - διακρίνει τη διαφορά μεταξύ των κυρώσεων - εφαρμόζει το κατάλληλο είδος κύρωσης για την πειθαρχία των παιδιών ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του – εξηγεί τους κανόνες που τηρούνται από τον ενήλικα στη σωστή πειθαρχία των παιδιών – εφαρμόζει τους κανόνες σωστής πειθαρχίας	Στο Σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση να επιλέξουν ένα ατίθασο παιδί και να προσπαθήσουν να το πειθαρχήσουν ανάλογα με τους κανόνες που διδάχτηκαν. Να γράψουν τις αντιδράσεις των παιδιών και να συζητήσουν τις εργασίες τους στην τάξη. Επίδειξη με βίντεο.

ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΙΙ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-- γνωρίζει τον τρόπο που οργανώνεται ο χώρος του Παιδικού Σταθμού
-- κατανοεί τους τρόπους και τα μέσα εφαρμογής των θεωρητικών κατευθύνσεων στην πράξη μέσα στον Παιδικό Σταθμό με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού
-- εφαρμόζει δραστηριότητες αντίστοιχους προς τους τομείς ανάπτυξης του παιδιού έχοντας υπόψη του τους ανάλογους στόχους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ 1. Γωνιές 2. Εργαστήρια – Παράλληλα Εργαστήρια 3. Ανοικτές τάξεις 4. Εξωτερικός χώρος του Παιδικού Σταθμού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ οργανώνει γωνιές και εργαστήρια ❑ εφαρμόζει προγράμματα με ανοικτές τάξεις ❑ οργανώνει τον εξωτερικό χώρο του Παιδικού Σταθμού	1. Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του παιδικού σταθμού και να γράψουν κατά πόσο λειτουργούν γωνιές κι εργαστήρια. 2. Να προσπαθήσουν να οργανώσουν μια γωνιά ή παράλληλα εργαστήρια στον Παιδικό Σταθμό.
ΙΙ. ΤΟΜΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ 1. Κοινωνικό – συναισθηματικός τομέας - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι 2. Νοητική ανάπτυξη - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι 3. Ψυχοκινητική ανάπτυξη - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι 4. Γλωσσική ανάπτυξη - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι 5. Αισθητηριακή ανάπτυξη - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει το ρόλο της αγωγής όσον αφορά όλους τους τομείς ανάπτυξης - επιλέγει τους κατάλληλους στόχους ανά τομέα - εφαρμόζει τις κατάλληλες δραστηριότητες ανά τομέα	1. Οι μαθητές/τριες να κάνουν εφαρμογή δραστηριοτήτων ανά τομέα στον παιδικό σταθμό. 2. Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν και να αξιολογήσουν τα προγράμματα που τηρούν οι παιδαγωγοί στους χώρους που κάνουν εργαστήρια. 3. Παρουσίαση διαφανειών και βίντεο. Οι μαθητές/ τριες χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν δραστηριότητες, τις διεκπεραιώνουν και ακολουθεί αξιολόγηση.
ΙΙΙ. ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΓΡΑΦΗ - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ κατανοεί την έννοια της προανάγνωσης - προγραφής ¦ επιλέγει κατάλληλους στόχους και δραστηριότητες για την προανάγνωση – προγραφή	Οι μαθητές/τριες στον παιδικό σταθμό να εφαρμόσουν δραστηριότητες προανάγνωσης – προγραφής και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους πάνω στην εξέλιξη των παιδιών. Να συζητηθούν στην τάξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IV. ΠΡΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - Ο ρόλος της αγωγής - Δραστηριότητες - Στόχοι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί την έννοια των προμαθηματικών εννοιών - επιλέγει κατάλληλους στόχους και δραστηριότητες για τις προμαθηματικές έννοιες	Οι μαθητές/τριες στον παιδικό σταθμό να εφαρμόσουν δραστηριότητες προμαθηματικών εννοιών και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους πάνω στην εξέλιξη των παιδιών. Να συζητηθούν στην τάξη.
V. ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ 1. Έννοια της μουσικής αγωγής 2. Σκοποί και σημασία της μουσικής αγωγής 3. Κριτήρια επιλογής τραγουδιών 4. Στόχοι τραγουδιών 5. Παρουσίαση τραγουδιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - να κατανοεί την έννοια της μουσικής αγωγής - συνειδητοποιεί τη σημασία της μουσικής αγωγής για τα παιδιά - επιλέγει τραγούδια κατάλληλα για παιδιά προσχολικής ηλικίας και να γνωρίζει τον τρόπο παρουσίασής τους	1. Να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες στον παιδικό σταθμό τα τραγούδια που λένε στα παιδιά και να τα αξιολογήσουν. Να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη. 2. Οι μαθητές/τριες να επιλέξουν τραγούδια κατάλληλα για τα παιδιά που κάνουν την πρακτική τους και να τα παρουσιάσουν στα παιδιά. Να συζητήσουν την εμπειρία τους στην τάξη.
VI. ΠΑΙΧΝΙΔΙ 1. Το παιχνίδι από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα 2. Η σημασία του παιχνιδιού για το παιδί προσχολικής ηλικίας 3. Συμβολικό παιχνίδι 4. Μιμητικό παιχνίδι 5. Δραματικό παιχνίδι 6. Πολεμικό παιχνίδι 7. Ομαδικό παιχνίδι 8. Παιχνίδι και φύλο 9. Παιχνίδι και χαρακτήρας του παιδιού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ συνειδητοποιεί τη σημασία του παιχνιδιού για το παιδί προσχολικής ηλικίας ❑ διακρίνει τα διάφορα είδη παιχνιδιού ❑ γνωρίζει τα διαφορετικά παιχνίδια που παίζουν τα παιδιά ανάλογα με το φύλο και το χαρακτήρα τους	1. Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν και να καταγράψουν τα παιχνίδια που παίζουν τα αγόρια και τα κορίτσια, τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών, καθώς και τα παιδιά διαφορετικού χαρακτήρα. Να τα ταξινομήσουν και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη. 2. Οι μαθητές/τριες να χωριστούν σε ομάδες και να παρουσιάσουν στην τάξη τα διάφορα είδη παιχνιδιού. 3. Παρουσίαση διαφανειών, βίντεο και slides.
VII. ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ κατανοεί τη σημασία της ευαισθητοποίησης του παιδιού πάνω σε θέματα οικολογίας ❑ επιλέγει κατάλληλες δραστηριότητες ώστε να επιτύχει αυτή την ευαισθητοποίηση	Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση των παιδιών πάνω σε θέματα οικολογίας. Να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη.
VIII. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σημασία της ευαισθητοποίησης του παιδιού πάνω στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στις άμεσες συνέπειες που έχουν στην ζωή του - επιλέγει κατάλληλες δραστηριότητες ώστε να πετύχει αυτή τη ευαισθητοποίηση	Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση των παιδιών πάνω στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη. Παρακολούθηση βίντεο και σχολιασμός άρθρων με ανάλογο θέμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IX. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 κατανοεί τη σημασία της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας 4 γνωρίζει πότε θα πρέπει να συζητάει με τα παιδιά πάνω σε θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης 4 συνειδητοποιεί τους τρόπους με τους οποίους θα ενημερώσει τα παιδιά πάνω σε αυτό το θέμα	1. Να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες στον παιδικό σταθμό κατά πόσο τα παιδιά ενδιαφέρονται να μάθουν για θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και να καταγράψουν τον τρόπο που το αντιμετωπίζουν οι παιδαγωγοί τους. να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη. 2. Να παρακολουθήσουν ειδικές βιντεοκασσέτες πάνω σε θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης για παιδιά.

X. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ κατανοεί τη σημασία της ηθικής και θρησκευτικής ανάπτυξης για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ¦ επιλέγει και να εφαρμόζει δραστηριότητες ώστε να συμβάλλει στην ηθική και θρησκευτική ανάπτυξη του παιδιού ¦ τροποποιεί τη συμπεριφορά του ανάλογα ώστε να βοηθά στην ηθικά και θρησκευτική ανάπτυξη του παιδιού	1. Κατά τη διάρκεια της χριστουγεννιάτικης προετοιμασίας να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες στον παιδικό σταθμό τον τρόπο που οι παιδαγωγοί συμβάλλουν στη θρησκευτική ανάπτυξη των παιδιών και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. Θα ακολουθήσει συζήτηση στην τάξη. 2. Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν και να καταγράψουν τον τρόπο με τον οποίο οι παιδαγωγοί συμβάλλουν στην ηθική ανάπτυξη των παιδιών. Να συζητήσουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη.

ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-εκφράζεται δημιουργικά και να εξωτερικεύει με συνέχεια τις προσωπικές του εμπειρίες, ιδέες και συναισθήματα σε διάφορες εκφραστικές μορφές και να αναπτύξει προοδευτικά ευαισθησία απέναντι στα κλασσικά και σύγχρονα δημιουργήματα
-έχει δημιουργήσει μια αρμονική προσωπικότητα, η οποία είναι απαραίτητη να στηρίζεται στην ικανότητα κυριαρχίας του νευρικού συστήματος, στην αντιληπτική ευαισθησία και στις δυνατότητες δημιουργικής και γνήσιας έκφρασης τόσο με την κίνηση όσο με το λόγο και το ρυθμό
-οργανώνει αντίστοιχες δραστηριότητες για να αναπτύξουν στα παιδιά προσχολικής ηλικίας τις ανάλογες δυνατότητες, την καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης, του θάρρους, της υπομονής, της φαντασίας και να τα απελευθερώσουν από τον πεζό ορθολογισμό της καθημερινότητας, που λέγεται τεχνολογία και υλισμός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
I. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ - Ρυθμικές / κινητικές δραστηριότητες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - αναγνωρίζει τα χαρακτηριστικά του ήχου, και να προσεγγίζει τη μουσική με ενεργητική – δημιουργική συμμετοχή - αναγνωρίζει τα όργανα της ορχήστρας - χτυπά ρυθμικά σχήματα και να ταιριάζει σε αυτά λόγο - αναγνωρίζει ρυθμούς και να κινείται με αυτούς	Εμπέδωση των χαρακτηριστικών του ήχου με κασετόφωνο, κρουστά όργανα και σχετικές κασέτες ρυθμού , ηχογραφημένων απλών μελωδιών. Βιωματική συμμετοχή των μαθητών/τριών. Χρήση βίντεο.
II. ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΚΡΟΑΣΗ - Δημιουργική μουσική ακρόαση - Μουσικές επενδύσεις - Δημιουργία - Αυτοσχεδιασμοί	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - χρησιμοποιεί τις μουσικές έννοιες που κατέχει, να συμμετέχει σε δρώμενα, να δημιουργεί - γνωρίζει την παραδοσιακή μουσική του τόπου του, και να ζωντανεύει σκηνές ή έθιμα από την καθημερινή ζωή του τόπου του όταν ακούγεται ανάλογη μουσική - αναγνωρίζει ηχογραφημένους ήχους, να ζωντανεύει τους ήχους μιας εικόνας, να πειραματίζεται στην παραγωγή ήχων με το σώμα του και με διάφορα αντικείμενα	Μεθοδευμένα μουσικά παιχνίδια έκφρασης. Ακρόαση κλασσικών μουσικών παραμυθιών όπως «Η ωραία κοιμωμένη» και «Ο Καρυοθραύστης». Ζωντάνεμα εθίμων με υπόκρουση ανάλογης παραδοσιακής μουσικής. Οργάνωση μικρών ομάδων 3-4 μαθητών και παρουσίαση αυτοσχέδιων ιστοριών με το σώμα και σχηματισμός φανταστικών – μεταφορικών συνόλων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
III. ΠΑΝΤΟΜΙΜΑ - ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - εκφράσει με την παντομίμα συναισθήματα και σκέψεις ως μέσο εμπλουτισμού του λόγου - καλλιεργήσει τις αισθήσεις, τη φαντασία, και να τα συντονίσει με την έκφραση των μελών του σώματος - ενεργοποιήσει μέσω της δράσης και της φωνής το νοητικό και αισθαντικό επίπεδο - αποκτήσει μια άλλη σχέση με το σώμα του, και να μεταλλάσσει τη σχέση του με τον εαυτό του και με τους άλλους	Προτείνεται να γίνουν ασκήσεις αναπνοής - συγκέντρωσης και χαλάρωσης-αισθήσεων – προσανατολισμού στο χωροχρόνο, εμπιστοσύνης μεταμορφώσεων κ.α. Δραματοποίηση κλασσικών παραμυθιών, ιστοριών, σκηνών της καθημερινότητας με συνοδεία κρουστών , μουσικών κομματιών από κλασσικούς και σύγχρονους συνθέτες.
IV. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ - ΚΡΟΥΣΤΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 κατασκευάζει μουσικά όργανα με άχρηστο υλικό 4 κατανοεί τους τόνους και τους ρυθμούς των κρουστών οργάνων	Άσκηση στην επιλογή υλικών για την κατασκευή κρουστών οργάνων για την επιτυχή κατασκευή τους. Παραγωγή ήχων για σύνδεση με το ρυθμό , ένταση, διάρκεια και άλλων χαρακτηριστικών ήχου.
V. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - οργανώνει μια παιδική ορχήστρα με τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με όργανα είτε του εμπορίου είτε αυτοσχέδια - κατανοεί τα χαρακτηριστικά του ήχου και τα ρυθμικά σχήματα ώστε να τα αξιοποιήσει στην οργάνωση της ορχήστρας	Καλό θα ήταν να οργανωθεί παιδική ορχήστρα μέσα στην τάξη με τα αυτοσχέδια όργανα που κατασκευάστηκαν παραδειγματικά και στη συνέχεια να εφαρμοστούν αυτά στα παιδιά του βρεφονηπιακού σταθμού.
VI. ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ - ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - ευαισθητοποιηθεί στις κρυμμένες δυνατότητες των παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες - αξιοποιεί τις δυνατότητες των παιδιών αυτών μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και τη δραματοποίηση, βοηθώντας τα να ανακαλύψουν τον εαυτό τους και να βελτιώσουν το αυτοσυναίσθημά τους	Συνδυασμός κίνησης και γλώσσας με λεκτικά κινητικά παιχνίδια και αυτοσχεδιασμός για ανάδειξη και ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των παιδιών. Βιωματικά παιχνίδια για έκφραση των συναισθημάτων και αυτογνωσία.

*: Επειδή το μάθημα είναι εργαστήριο οι δραστηριότητες είναι ουσιαστικά η πρακτική εφαρμογή.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ II

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης θα πρέπει να :

4 οργανώνει και να εφαρμόζει καθημερινά προγράμματα απασχόλησης για βρέφη και για παιδιά προσχολικής ηλικίας με άξονα την ολόπλευρη ανάπτυξή τους

4 γνωρίζει και να αντιμετωπίζει τυχόν προβλήματα που μπορεί να προκύψουν όσον αφορά τη συμπεριφορά των παιδιών

4 τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των παιδιών

4 οργανώνει τους χώρους ενός βρεφονηπιακού σταθμού σε τμήματα ανά ηλικία και αριθμό παιδιών, γνωρίζοντας τη σωστή αναλογία παιδιών - παιδαγωγών

Η πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών θα πραγματοποιείται σε Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, σε Κρατικούς Παιδικούς Σταθμούς ή σε Ιδιωτικούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς.

Η επιλογή των Σταθμών θα γίνεται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση του Σχολείου και τη Διεύθυνση των Σταθμών της περιοχής τους. Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να τηρούν τους κανονισμούς και τις οδηγίες των Διευθύνσεων του Σταθμού.

Στη Β' τάξη οι μαθητές/τριες θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα των βρεφικών και νηπιακών τμημάτων των Βρεφονηπιακών Σταθμών.

Το αναλυτικό πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης θα πρέπει να συμβαδίζει, όσο γίνεται, με τα αντίστοιχα θεωρητικά μαθήματα.

Να δίνεται έμφαση στους στόχους των δραστηριοτήτων που οργανώνονται ώστε να καλλιεργούνται όλοι οι τομείς ανάπτυξης του παιδιού.

Είναι αναγκαίο, επίσης, για την εμπέδωση θεωρίας και πράξης να πραγματοποιούνται επισκέψεις σε αντίστοιχους χώρους κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΥ Αυτό το πρώτο μέρος της πρακτικής άσκησης θα γίνει την πρώτη φορά που θα πάνε οι μαθητές/τριες στον βρεφονηπιακό σταθμό.	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τη σημασία του προγράμματος για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας - εξοικειωθεί με την οργάνωση και υλοποίηση ενός προγράμματος σ' ένα βρεφικό ή νηπιακό τμήμα του βρεφονηπιακού σταθμού	- Να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες το πρόγραμμα της Βρεφονηπιοκόμου στο τμήμα του σταθμού που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους, τους προβληματισμούς και τις απορίες που τους γεννήθηκαν. - Να πραγματοποιηθούν επισκέψεις σε πρότυπους

		βρεφονηπιακούς σταθμούς για να δουν ίσως κάποιες διαφορές και να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους.
II. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ: .1. Ψυχοπαιδαγωγικού υλικού 2. Ηλικίες και αριθμό παιδιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό που χρησιμοποιείται σ' ένα βρεφονηπιακό σταθμό - επιλέγει το κατάλληλο ψυχόπαιδαγωγικό υλικό ανά ηλικία και τομέα ανάπυξης - γνωρίζει τις ηλικίες των παιδιών των Βρεφ/κών Σταθμών - οργανώνει τα τμήματα ενός Βρεφ/κού Σταθμού ανάλογα με τον αριθμό και τις ηλιες των παιδιών	- Να καταγράψουν το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό που υπάρχει στο τμήμα του βρεφονηπιακού σταθμού που πραγματοποιούν τα εργαστήριά τους. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους αν αυτό ανταποκρίνεται στην ψυχοκινητική και κοινωνική συναισθηματική του παιδιού. - Να καταγράψουν τα τμήματα και τον αριθμό παιδιών ανά τμήμα και ηλικίες. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους

		πάνω στην αναγκαιότητα αυτού του χωρισμού.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
3. Δραστηριοτήτων των παιδιών 4. Αναλογίας παιδαγωγού – παιδιών 5. Αρχιτεκτονικής κτιρίου Το δεύτερο μέρος της πρακτικής άσκησης θα γίνει τις επόμενες δύο βδομάδες (2 φορές) που θα πάνε οι μαθητές/τριες στα εργαστήριά τους.	- **κατανοεί την οργάνωση του προγράμματος ενός Βρεφ/κού Τμήματος** - γνωρίζει τις δραστηριότητες ανα ηλικία παιδιών που εφαρμόζονται στο ημερήσιο πρόγραμμα - γνωρίζει τον αριθμό των παιδιών ανά παιδαγωγό ανάλογα με την ηλικία τους - κατανοεί την σπουδαιότητα της σωστής αναλογίας παιδιών ανά παιδαγωγό - γνωρίζει ποιο είναι το κατάλληλο κτίριο για παιδιά προσχολικής ηλικίας από αρχιτεκτονικής άποψης - εντοπίζει τους κινδύνους ενός ακατάλληλου κτιρίου	**Να παρατηρήσουν το πρόγραμμα που εφαρμόζει η παιδαγωγός του τμήματος που κάνουν τα εργαστήριά τους και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους τους προβληματισμούς και τις απορίες που τους γεννήθηκαν.** Να καταγράψουν ανά τμήμα του Βρεφ/κού Σταθμού που κάνουν την πρακτική τους άσκηση τον αριθμό των παιδιών και των παιδαγωγών. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους για τη σπουδαιότητα αυτής της αναλογίας. Να περιγράψουν το κτίριο του Βρεφ/κού Σταθμού που κάνουν την πρακτική τους άσκηση. Να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τους την καταλληλότητα του κτιρίου και να προτείνουν λύσεις για την αποφυγή κινδύνων που μπορεί να υπάρχουν.
III. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Το τρίτο μέρος θα διαρκέσει ένα μήνα (4 φορές).	**Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να:** - οργανώνει και να εφαρμόζει δραστηριότητες ανά τομέα ανάπτυξης - χρησιμοποιεί σωστούς σκοπούς στην οργάνωση δραστηριοτήτων ανά τομέα ανάπτυξης	**Να επιλέγουν οι μαθητές/τριες και να εφαρμόζουν στο Βρεφ/κό Σταθμό που πραγματο-ποιούν τα εργαστήριά τους *ΜΙΑ δραστηριότητα κάθε φορά σε ΕΝΑ συγκεκριμένο τομέα ανάπτυξης με συγκεκριμένους στόχους*. Να καταγράφουν τα υλικά που χρησιμοποιήσαν,**

		τους στόχους της δραστηριό-τητας, την περιγραφή της και την αξιολόγησή της. Να συζητούν με τον επόπτη καθηγητή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
II. ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Το τέταρτο μέρος θα διαρκέσει μέχρι τη λήξη και του Β' τετραμήνου.	**Να είναι σε θέση ο μαθητής/τρια να:** - εφαρμόζει κάθε δραστηριότητα την κατάλληλη ώρα μέσα στο ημερήσιο πρόγραμμα του Βρεφ/κού Σταθμού, ώστε να καλύπτει την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού - καλύπτει τους στόχους που επιλέγει για τις δραστηριότητες - εντοπίζει μέσα από την εφαρμογή των προγραμμάτων τους τυχόν λάθη ώστε να αποφεύγει την επανάληψή τους - εντοπίζει αδυναμίες των παιδιών στην πραγματοποίηση μιας δραστηριότητας ώστε να μπορεί να τα βοηθά προσαρμόζοντας τους στόχους τους	**Να οργανώνουν και να εφαρμόζουν ένα ημερήσιο πρόγραμμα στο Βρεφ/κό Σταθμό, επιλέγοντας τις κατάλληλες δραστηριότητες ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών. Να καταγράφουν τα υλικά που χρησιμοποίησαν, τους στόχους των δραστηριο-τήτων, την περιγραφή τους και την αξιολόγησή τους. Να συζητούν με τον επόπτη καθηγητή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν ώστε να βελτιώνονται συνεχώς.**

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΚΑΙ
ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

-οργανώνει και να εξοπλίζει ένα Βρεφονηπιακό Σταθμό με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των νηπίων ανά ηλικία

-οργανώνει και συντηρεί τις γωνιές και τα εργαστήρια ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των νηπίων ανά ηλικία

-εφαρμόζει δραστηριότητες στα νήπια σε όλους τους τομείς ανάπτυξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
Ι. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ 1. Κύριες Αίθουσες 2. Βοηθητικοί Χώροι	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – γνωρίζει και να αξιολογεί την καταλληλότητα και τη λειτουργικότητα του χώρου που θα λειτουργήσει ως Βρεφονηπιακός Σταθμός – επιλέγει κατάλληλους χώρους τόσο για τις κύριες αίθουσες όσο και για τους βοηθητικούς χώρους, οι οποίοι θα πρέπει να συνδέονται λειτουργικά μεταξύ τους	Προτείνεται να χωριστούν οι μαθητές/τριες σε ομάδες και να παρατηρήσουν τους χώρους του βρεφονηπιακού σταθμού , να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να τις αξιολογήσουν μέσα στην τάξη. Γίνεται επίδειξη με βίντεο , διαφάνειες και εφαρμογές με Η/Υ
ΙΙ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ (3 – 6 ΕΤΩΝ) 1. Έπιλα 2. Σκεύη 3. Ψυχοπαιδαγωγικό Υλικό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: =γνωρίζει τα κατάλληλα έπιπλα, σκεύη και ψυχοπαιδαγωγικό υλικό για τα νήπια - επιλέγει έπιπλα, σκεύη και ψυχοπαιδαγωγικό υλικό κατάλληλα για τα Τμήματα Προσχολικής Ηλικίας, ανάλογα με τις ηλικίες και τις ιδιαιτερότητες των νηπίων	Καλό θα είναι να καταγράψουν οι μαθητές/τριες και να αξιολογήσουν τα έπιπλα και το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό του βρεφονηπιακού σταθμού. Γίνεται επίδειξη με βίντεο και εφαρμογές με Η/Υ . Πραγματοποιούνται επισκέψεις σε πρότυπους σταθμούς προσχολικής ηλικίας.
ΙΙΙ. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ (3 – 6 ΕΤΩΝ) 1. Διαρρύθμιση Χώρου 2. Αντιπροσωπευτικά Σχεδιαγράμματα Αιθουσών Τμημάτων Προσχολικής Ηλικίας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει την αναλογία προσωπικού και νηπίων - χωρίζει τα νήπια ανά ηλικία ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε ηλικίας - οργανώνει τις αίθουσες και να αξιοποιεί τη διαρρύθμιση του χώρου λαμβάνοντας υπόψη του τόσο τη σύνθεση των ομάδων των παιδιών όσο και τις ανάγκες τους - αξιολογεί το χώρο ως προς τη λειτουργική διαρρύθμισή του	Ανά ομάδες οι μαθητές/τριες συζητούν βάσει σχεδιαγραμμάτων με τις αίθουσες του βρεφονηπιακού σταθμού , για να εντοπίσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτών. Παρουσιάζονται διαφάνειες και slides. Γίνονται εφαρμογές με Η/Υ.
ΙV. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΩΝΙΩΝ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να περιγράφει τις γωνιές - κατανοεί τη σπουδαιότητα των γωνιών ως προς τη συμβολή τους στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των νηπίων - γνωρίζει τον τρόπο που	Επίσκεψη πρότυπων βρεφονηπιακών σταθμών, παρατήρηση και καταγραφή των γωνιών που υπάρχουν σ΄αυτή , ενημέρωση από τους υπεύθυνους του χώρου και συζήτηση.

	στήνεται και που εφαρμόζεται μια γωνιά στο Βρεφονηπιακό Σταθμό	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
1. ΓΩΝΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ επιλέγει και να χρησιμοποιεί κατάλληλα βιβλία για όλες τις ηλικίες ¦ συνδιαλέγεται με τα παιδιά και να χρησιμοποιεί σωστά τον προφορικό λόγο ¦ χρησιμοποιεί δραστηριότητες που θα βοηθήσουν στη γλωσσική ανάπτυξη, στην έκφραση και να καλλιεργεί την εμπιστοσύνη στις ίδιες ικανότητες επικοινωνίας και έκφρασης των νηπίων	Να οργανώσουν οι μαθητές/τριες μια γωνιά βιβλιοθήκης στην τάξη και συνέχεια στο βρεφονηπιακό σταθμό που πραγματοποιούν την πρακτική τους. Παρατήρηση της αλληλεπίδρασης των παιδιών. Γίνεται επίδειξη με βίντεο και σχετική εφαρμογή με Η/Υ.
2. ΓΩΝΙΑ ΜΑΝΑΒΙΚΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: I επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων I αξιοποιεί αυτή τη γωνιά ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αναπτύξουν ικανότητες ομαδοποίησης, ταξινόμησης κι επίλυσης προβλημάτων, ανάλογα πάντα με την ηλικία των νηπίων	Εποικοδομητική συζήτηση μέσα στην τάξη με βάση τους σκοπούς της γωνιάς μανάβικου. Γίνεται επίδειξη βίντεο
I. ΓΩΝΙΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ 4. ΓΩΝΙΑ ΚΟΥΚΛΟΣΠΙΤΟΥ 5. ΓΩΝΙΑ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟΥ 6. ΓΩΝΙΑ ΓΙΑΤΡΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: [] επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων []αξιοποιεί αυτές τις γωνιές ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αναπτύξουν ικανότητες για απεικόνιση της πραγματικότητας και συνειδητή επέμβαση σε αυτήν (συμβολικό παιχνίδι)	Προτείνεται η συζήτηση με τους μαθητές/τριες μέσα στην τάξη με βάση τους σκοπούς της γωνιάς της κουζίνας ή του κομμωτηρίου. Γίνεται επίδειξη βίντεο
7. ΓΩΝΙΑ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΗΣ 8. ΓΩΝΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ – ΡΥΘΜΙΚΗΣ 9. ΓΩΝΙΑ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ⇒ επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων ⇒ αξιοποιεί αυτές τις γωνιές ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αναπτύξουν τη φαντασία τους, τη δημιουργικότητά τους καθώς και την ελεύθερη έκφρασή τους	Προτείνεται η συζήτηση μέσα στην τάξη με βάση τους σκοπούς της γωνιάς. Οι μαθητές/τριες αυτοσχεδιάζουν ,συγκρίνουν κι εφαρμόζουν
10. ΓΩΝΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ 11. ΓΩΝΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων ❑ αξιοποιεί αυτές τις γωνιές ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αναπτύξουν τους λεπτούς χειρισμούς, τη φαντασία και την κριτική τους σκέψη	Εποικοδομητικοί συζήτηση μέσα στην τάξη με βάση τους σκοπούς της γωνιάς των οικοδομικών υλικών. Οι μαθητές/τριες αυτοσχεδιάζουν , ομαδοποιούν και εφαρμόζουν
12. ΓΩΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ 13. ΓΩΝΙΑ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων 4 αξιοποιεί αυτές τις γωνιές ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και τη φαντασία τους	Προτείνεται η συζήτηση μέσα στην τάξη σχετικά με τους σκοπούς της γωνιάς ζωγραφικής και χειροτεχνίας. Γίνεται επίδειξη με βίντεο .ακολουθεί συζήτηση στην τάξη και γίνεται χρήση Η/Υ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
14. ΓΩΝΙΑ ΚΑΙΡΟΥ 15. ΓΩΝΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ - ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των νηπίων ¦ αξιοποιεί αυτές τις γωνιές ώστε να βοηθήσει τα νήπια να αποκτήσουν ικανότητες εξερεύνησης, σύγκρισης και κριτικής σκέψης	Εποικοδομητική συζήτηση για τους σκοπούς της γωνιάς καιρού. Οι μαθητές/τριες προσποιούνται τις ηλικίες αυτές και ενεργούν ανάλογα.
16. ΕΥΚΑΙΡΙΑΚΗ ΓΩΝΙΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να περιγράφει την ευκαιριακή γωνιά - κατανοεί τη σπουδαιότητα της ευκαιριακής γωνιάς - χρησιμοποιεί την ευκαιριακή γωνιά ανάλογα με τις ανάγκες που δημιουργούνται	Εποικοδομητική συζήτηση για τους σκοπούς της ευκαιριακής γωνιάς. Γίνεται επίδειξη με βίντεο και ακολουθεί συζήτηση.
V. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ . Διαφορά Εργαστηρίων και Γωνιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – διακρίνει τα εργαστήρια από τις γωνιές – κατανοεί τη σπουδαιότητα των εργαστηρίων – προετοιμάζει και να οργανώνει εργαστήρια ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται	Παρακολούθηση διαφανειών ή βίντεο με γωνιά και εργαστήρια για να εντοπίσουν διαφορές μεταξύ τους, συζήτηση μέσα στην τάξη.
2. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ 3. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΠΛΑΣΤΙΚΗΣ 4. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ 5. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ 6. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΓΡΑΦΙΣΜΟΥ 7. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ 8. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΗΣ 9. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ 10. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - επιλέγει και να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα υλικά για την εφαρμογή των αντίστοιχων εργαστηρίων - αξιοποιεί τα αντίστοιχα εργαστήρια για - να βοηθήσει την ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των νηπίων, καθώς και την κριτική τους σκέψη	Ανά ομάδες οργανώνουν οι μαθητές/τριες ένα εργαστήριο της επιλογής τους. Στη συνέχεια θα οργανώσουν κάτι αντίστοιχο στο βρεφονηπιακό σταθμό . Παρατήρηση αλληλεπίδρασης των παιδιών και συζήτηση. Επίδειξη με βίντεο, αφίσες κ.α. Εφαρμογές Η/Υ.
VI. ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να περιγράφει τα παράλληλα εργαστήρια - κατανοεί τη σπουδαιότητα των παράλληλων εργαστηρίων - προετοιμάζει και να οργανώνει παράλληλα εργαστήρια	Προτείνεται η οργάνωση μέσα στην τάξη και ακολούθως στο βρεφονηπιακό σταθμό παράλληλων εργαστηρίων. Παρατήρηση και συζήτηση για την αλληλεπίδραση των μαθητών /τριών και νηπίων.
VII. ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΤΑΞΕΙΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να περιγράφει τις ανοικτές τάξεις ❑ κατανοεί τη σπουδαιότητα των ανοικτών τάξεων - τις προετοιμάζει και να τις οργανώνει	Να οργανώσουν οι μαθητές/τριες , αν είναι εφικτό , δραστηριότητες με ανοικτές τάξεις στο βρεφονηπιακό σταθμό και να καταγράψουν τις αντιδράσεις των παιδιών και τις συζητήσουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ *
VIII. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΩΝΙΩΝ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ (ΑΥΛΗ) ❑ Γωνιά κηπουρικής ❑ Γωνιά νερού ❑ Δραστηριότητα γυμναστικής / μουσικοκινητικής ❑ Δραστηριότητα αφής (αμμοδόχος) - Δραστηριότητα πειραματισμού και έρευνας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ κατανοεί τη σπουδαιότητα της οργάνωσης γωνιών, εργαστηρίων και δραστηριοτήτων στον εξωτερικό χώρο ❑ προετοιμάζει και να οργανώνει γωνιές, εργαστήρια και δραστηριότητες στην αυλή ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν	Καλό θα είναι να οργανώσουν οι μαθητές/τριες γωνιές-εργαστήρια στον εξωτερικό χώρο και να παρατηρήσουν την διαφορά της αλληλεπίδρασης των παιδιών μέσα και έξω από την τάξη. Να γίνει αξιολόγηση των διαφορετικών αντιδράσεων των παιδιών σε ανοικτούς ή κλειστούς χώρους (διαφάνειες – βίντεο – slides)

*: Επειδή το μάθημα εκτός από το θεωρητικό μέρος έχει και 2 ώρες εργαστήριο, οι δραστηριότητες είναι ουσιαστικά η πρακτική εφαρμογή της θεωρίας.

Τις ώρες των εργαστηρίων οι μαθητές/τριες θα χωρίζονται σε ομάδες και θα αναλαμβάνουν να προετοιμάζουν και να οργανώνουν γωνιές ή εργαστήρια αντίστοιχα, μέσα στο χώρο της τάξης τους, ανάλογα με τη θεωρητική ενότητα. Προτείνουμε η θεωρία να έχει προηγηθεί του εργαστηρίου έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίζουν τόσο τους στόχους της συγκεκριμένης γωνιάς ή εργαστηρίου, όσο και τα υλικά που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν.

Επίσης, μπορεί η κάθε ομάδα μαθητών/τριών να αναλάβει την εφαρμογή δραστηριοτήτων της συγκεκριμένης γωνιάς ή εργαστηρίου στις άλλες ομάδες για να δει πώς λειτουργεί η γωνιά και το εργαστήριο στην πράξη (αρχικά με τους ίδιους μαθητές/τριες και στη συνέχεια στον Παιδικό Σταθμό). Η εφαρμογή των δραστηριοτήτων θα μπορεί να γίνεται εναλλάξ.

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-κατανοεί τους παράγοντες που συντελούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου
-γνωρίζει και να μπορεί να αντιμετωπίζει την παιδική επιθετικότητα και τους παιδικούς φόβους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ .1. Προσυλλογιστική περίοδος .2. Χαρακτηριστικά σκέψης νηπίου .3. Διαισθητική σκέψη 4. Σχηματισμός εννοιών 5. Ατομικές διαφορές ως προς τις έννοιες .6. Οριζόντια και κάθετη οργάνωση των εννοιών 7. Κατηγοριοποίηση – Διαστάσεις αυτής	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 διακρίνει την έναρξη της συμβολικής σκέψης 4 διαχωρίζει την αισθησιοκινητική περίοδο από την προσυλλογιστική 4 διαχωρίζει τα σημαίνονται από τα σημαινόμενα 4 περιγράφει τα χαρακτηριστικά της σκέψης του νηπίου 4 διακρίνει τις διαφορές μεταξύ των χαρακτηριστικών της σκέψης του νηπίου 4 επιλέγει δραστηριότητες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της προσυλλογιστικής περιόδου και να τις εφαρμόζει στο χώρο εργασίας του 4 περιγράφει τις λειτουργίες της διαισθητικής περιόδου 4 κατανοεί τη διαισθητική σκέψη του νηπίου 4 κατανοεί το σχηματισμό των εννοιών από το νήπιο 4 διατυπώνει τους λόγους των ατομικών διαφορών στις έννοιες 4 διακρίνει την οριζόντια και κάθετη οργάνωση των εννοιών 4 κατανοεί τους τρόπους που ταξινομούν τα παιδιά τα αντικείμενα 4 εφαρμόζει δραστηριότητες ταξινόμησης για παιδιά ηλικίας 2 – 4 ετών 4 διακρίνει τα χαρακτηριστικά των αντικειμένων που λαμβάνει υπόψη του το παιδί όσον αφορά την κατηγοριοποίηση ανά ηλικία	1. Ο/η μαθητής/τρια να εφαρμόζει δραστηριότητες στα εργαστήριά του ώστε να βοηθά τα παιδιά στη νοητική τους ανάπτυξη. 2. Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνει την πρακτική του άσκηση να παρατηρήσει τις αντιδράσεις και τη συμπεριφορά των παιδιών σε δραστηριότητες που γίνονται πάνω στο νοητικό τομέα. Να καταγράψει τις παρατηρήσεις του, τις οποίες και θα παρουσιάσει στην τάξη. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να λυθούν τυχόν απορίες του/της μαθητή/τριας πάνω σε αποκλίσεις που μπορεί να συναντήσει. Επίσης, θα πρέπει να γίνει συζήτηση και πάνω στο πού μπορεί να οφείλονται αυτές οι αποκλίσεις.
ΙΙ. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΗΠΙΟΥ .1. Εγωκεντρικός λόγος – Κοινωνικοποιημένος λόγος 2. Γλώσσα και νόηση 3. Γλωσσικός έλεγχος της μάθησης	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διαχωρίζει τον εγωκεντρικό από τον κοινωνικοποιημένο λόγο - διακρίνει τις μορφές του εγωκεντρικού λόγου - γνωρίζει τη σχέση μεταξύ γλώσσας και νόησης - κατανοεί το γλωσσικό έλεγχο της μάθησης	Στα εργαστήρια ο/η μαθητής/τρια να παρατηρήσει τη συζήτηση 2 παιδιών, κι αφού καταγράψει τη συνομιλία τους να αναφέρει το είδος του λόγου που χρησιμοποίησαν τα παιδιά, καθώς και ποιές ήταν οι μορφές εγωκεντρικού λόγου που άκουσαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
III. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ κατανοεί το σημαντικό ρόλο της αλληλεπίδρασης ενήλικα – παιδιού τόσο στη νοητική όσο και στη γλωσσική του ανάπτυξη ❑ συνειδητοποιεί το σημαντικό ρόλο του Παιδικού Σταθμού και του Νηπιαγωγείου ως αντισταθμιστικών παραγόντων στη γνωστική ανάπτυξη του παιδιού	Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν διάφορα θέματα για εργασίες που θα αναφέρονται στην επίδραση του περιβάλλοντος στη γνωστική ανάπτυξη του παιδιού.
IV. ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΗΠΙΟΥ 1. Αυτονομία ή Αμφιβολία 2. Πρωτοβουλία ή Ενοχή 3. Βιολογικός ρόλος του φύλου – Σεξουαλικότητα και ψυχοκοινωνική συμπεριφορά 4. Κοινωνικός ρόλος του φύλου 5. Ατομικές διαφορές στην κοινωνική συμπεριφορά	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διακρίνει πότε εμφανίζεται η Αυτονομία – Αμφιβολία και η Πρωτοβουλία – Ενοχή στο παιδί - κατανοεί τα χαρακτηριστικά του κάθε σταδίου - συνειδητοποιεί τη σημασία της αλληλεπίδρασης ενήλικα – παιδιού όσον αφορά τη συμβολή στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού -τροποποιεί τη συμπεριφορά του στο χώρο της δουλειάς του, ανάλογα με την ατομικότητα του κάθε παιδιού, ώστε να βοηθήσει στην ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη - συνειδητοποιεί το ρόλο του ελέγχου των σφυγκτήρων στην απόκτηση της αυτονομίας του παιδιού - ανταποκρίνεται με τη συμπεριφορά του στις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού ώστε να βοηθήσει στον έλεγχο των σφυγκτήρων και κατ' επέκταση στην αυτονομία του - κατανοεί και να διακρίνει τη διαφορά μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού ρόλου του φύλου - γνωρίζει τον τρόπο που εκδηλώνει το νήπιο τη σεξουαλικότητά του και να τροποποιεί τη συμπεριφορά του ανάλογα - διατυπώνει τους τύπους των παιδιών όσον αφορά την κοινωνική συμπεριφορά τους - διακρίνει τον τύπο της κοινωνικής συμπεριφοράς των παιδιών ανάλογα με τη συμπεριφορά τους	1. Στα βρεφικά τμήματα της πρακτικής τους άσκησης οι μαθητές/τριες να παρατηρούν τις αντιδράσεις των παιδιών που βρίσκονται στο στάδιο χρησιμοποίησης τουδοχείου αφόδευσης. Αφού καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους να τις συζητήσουν στην τάξη και να σκεφτούν παράλληλα τρόπους να τα βοηθήσουν αν αντιδρούν αρνητικά. 2. Να σκεφτούν πώς θα αντιδρούσαν αν έβλεπαν μια εκδήλωση ερωτικής μορφής από τα παιδιά στο χώρο της δουλειάς τους. Να το συζητήσουν στην τάξη. 3. Χωρίζονται σε ομάδες και αναλαμβάνουν ρόλους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
V. ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΦΟΒΟΙ 1. Επιθετικότητα: Εγγενής ή Επίκτητη 2. Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της επιθετικότητας 3. Γονείς και επιθετικά παιδιά 4. Παιδικοί φόβοι 5. Αναπτυξιακές τάσεις 6. Πηγές δημιουργίας παιδικών φόβων 7. Αντιμετώπιση του φόβου των παιδιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διατυπώνει την έννοια της επιθετικότητας - γνωρίζει τους τύπους της επιθετικότητας - γνωρίζει τις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για τα αίτια της επιθετικότητας - κατανοεί τις αναπτυξιακές τάσεις της επιθετικότητας - κατανοεί τα χαρακτηριστικά των γονέων που συμβάλλουν στην επιθετικότητα - διατυπώνει την έννοια του φόβου - διακρίνει τις διαφορές μεταξύ φόβου, άγχους και φοβίας - κατανοεί τις πηγές του φόβου - συνειδητοποιεί τους τρόπους συμπεριφοράς του ενήλικα για την αντιμετώπιση των φόβων - επιλέγει τρόπους συμπεριφοράς για να αντιμετωπίζει τους φόβους των παιδιών	1. Στα εργαστήρια που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν ένα επιθετικό παιδί και να καταγράψουν τις ενέργειές του την ώρα που εκδηλώνει την επιθετικότητά του. Να αναφέρει το είδος της επιθετικότητας που νομίζει ότι παρουσιάζει και να συζητηθούν τυχόν απορίες στην τάξη. 2. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να κάνουν εργασίες με θέματα πάνω στην επιθετικότητα και στο φόβο. Να τις παρουσιάσουν και να τις συζητήσουν στην τάξη. Γίνεται επίδειξη με βίντεο.

VI. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ 1. Λειτουργίες της οικογένειας και παιδί 2. Μέγεθος της οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού 3. Σειρά γέννησης 4. Μορφωτικό – οικονομικό επίπεδο και ψυχοπνευματική ανάπτυξη του παιδιού 5. Στοργικοί – Απορριπτικοί γονείς 6. Διαλεκτικοί και Αυταρχικοί γονείς 7. Σχέση μεταξύ της προσωπικότητας του παιδιού και της συμπεριφοράς των γονέων	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει και να κατανοεί τους λόγους που η οικογένεια επηρεάζει την ανάπτυξη του παιδιού - συνειδητοποιεί με ποιόν τρόπο επηρεάζεται η ανάπτυξη του παιδιού ανάλογα με το μέγεθος της οικογένειάς του, τη σειρά γέννησής του και το μορφωτικό – οικονομικό επίπεδο της οικογένειάς του - αναγνωρίζει τη σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στην προσωπικότητα του παιδιού και της συμπεριφοράς των γονιών του	1. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες μπορούν να επεξεργαστούν θέματα ανάλογα με τη σχέση της οικογένειας και του παιδιού. Μπορούν να συλλέξουν στοιχεία από βιβλιογραφία ή και να πραγματοποιήσουν μικρές έρευνες – σε συνεργασία με τον καθηγητή τους – στους Παιδικούς Σταθμούς που κάνουν την πρακτική τους άσκηση. 2. Οι μαθητές/τριες θα μπορούσαν να παρουσιάσουν τα δικά τους βιώματα μέσα από την οικογένειά τους ανάλογα με τη σειρά γέννησής τους ή τον αριθμό των μελών της.

Τέλος, σε κάθε κεφάλαιο ως Δραστηριότητα θα μπορούσαν να συζητούν και να ανταλλάσσουν απόψεις με αφορμή την παρουσίαση διαφόρων κειμένων – αποσπασμάτων από Παιδαγωγικά βιβλία.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-γνωρίζει και να αξιοποιεί κατάλληλα τα είδη της παιδικής λογοτεχνίας
-έχει εξοικειωθεί με την αφήγηση και τη δραματοποίηση μιας ιστορίας
-γνωρίζει τα στοιχεία του καλού λογοτεχνικού βιβλίου και να μπορεί να το χρησιμοποιήσει για παιδαγωγικούς σκοπούς
-εφαρμόζει δραστηριότητες για τη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού
-εφαρμόζει δραστηριότητες για να βοηθήσει το παιδί να αγαπήσει το βιβλίο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 1. Ορισμός 2. Ιστορική ανασκόπηση 3. Σκοπός του μαθήματος 4. Τι προσφέρει στα παιδιά	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 4 γνωρίζει και να κατανοεί τη σημασία που έχει η λογοτεχνία για παιδιά προσχολικής ηλικίας 4 συνειδητοποιεί την προσφορά της λογοτεχνίας προσχολικής ηλικίας για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας	Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να τους δοθούν παιδικά λογοτεχνήματα από διάφορες εποχές (π.χ. μύθοι του Αισώπου, κείμενα από το περιοδικό «Διάπλασις των παίδων» κ.λπ.). Να τα μελετήσουν και στη συνέχεια να συζητήσουν στην τάξη πάνω σε τί αποσκοπούσε το λογοτέχνημα κάθε εποχής και τί πρόσφερε στα παιδιά. Μέσα από τη συζήτηση θα βγουν και οι σκοποί του μαθήματος.
II. ΚΡΙΤΗΡΙΑ – ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ - Περιεχόμενο - Χαρακτηριστικά - Λειτουργία του παιδικού λογοτεχνήματος	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά της λογοτεχνίας προσχολικής ηλικίας - αξιολογεί το παιδικό λογοτέχνημα	Οι μαθητές/τριες αφού μελετήσουν κάποια λογοτεχνικά κείμενα προσχολικής ηλικίας μπορούν να συζητήσουν στην τάξη πάνω στα χαρακτηριστικά της λογοτεχνίας προσχολικής ηλικίας και στη συνέχει να τα αξιολογήσουν ανάλογα με την ηλικία. ' Επίδειξη με διαφάνειες και βίντεο.
III. ΕΙΔΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ? γνωρίζει τα είδη της λογοτεχνίας προσχολικής ηλικίας και να μπορεί να τα ταξινομεί	1. Να δοθούν στους μαθητές/τριες διάφορα παιδικά βιβλία και να τους ζητηθεί να τα ταξινομήσουν ανάλογα με τα είδη τους. 2. Στο παιδικό σταθμό που κάνουν την πρακτική τους άσκηση οι μαθητές/τριες να καταγράψουν και να ταξινομήσουν τα βιβλία που υπάρχουν στη γωνιά βιβλιοθήκης.
IV. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ . Σημασία του 2. Ειδολογική κατάταξή του 3. Η διαφοροποίησή του ανάλογα με την ηλικία του παιδιού 4. Κριτήρια επιλογής του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ❑ προσδιορίζει την ηλικία που θα πρέπει να δοθεί το πρώτο βιβλίο στα παιδιά ❑ διαφοροποιεί τα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία ανάλογα με την ηλικία των παιδιών προσχολικής ηλικίας ❑ προτείνει τα κατάλληλα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία ανάλογα με την ηλικία	1. Στον παιδικό οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τα εικονογραφημένα βιβλία της γωνιάς βιβλιοθήκης και να καταγράψουν κατά πόσο ανταποκρίνονται στην ηλικία των παιδιών της τάξης και στα κριτήρια που συζητήθηκαν. Οι προτάσεις τους να συζητηθούν στην τάξη. 2. Να επιλέξουν εικονογραφημένα βιβλία από το εμπόριο για μια συγκεκριμένη ηλικία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
V. ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ 1. Προέλευση και διάδοση του 2. Ιστορική αναδρομή 3. Είδη παραμυθιών 4. Δομή του παραμυθιού 5. Χαρακτηριστικά του παραμυθιού 6. Παιδαγωγική αξία του παραμυθιού 7. Το παραμύθι σήμερα 8. Διάφορες ερμηνείες των παραμυθιών 9. Διήγηση και παρουσίαση του παραμυθιού 10. Δραστηριότητες που απορρέουν από τη διήγηση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τα είδη των παραμυθιών και να μπορεί να τα ταξινομεί - συνειδητοποιεί τη δομή και τα χαρακτηριστικά του παραμυθιού ώστε να μπορεί να διασκευάζει παραμύθια - αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα του παραμυθιού στα παιδιά προσχολικής ηλικίας - αναφέρει κάποιες ερμηνείες των παραμυθιών - γνωρίζει πώς πρέπει να αφηγείται ένα παραμύθι στα παιδιά - προτείνει δραστηριότητες που να απορρέουν από την αφήγηση ενός παραμυθιού	1. Οι μαθητές/τριες μπορούν να επιλέξουν διάφορα παραμύθια είτε από το εμπόριο είτε από τον παιδικό σταθμό και να τα ταξινομήσουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους και το είδος τους. 2. Οι μαθητές/τριες να διηγηθούν ένα παραμύθι στον παιδικό σταθμό και στη συνέχεια να εφαρμόσουν μια δραστηριότητα μέσα από αυτό το παραμύθι. Να παρουσιάσουν την αξιολόγηση της συνολικής δραστηριότητάς τους στην τάξη. 3. χρήση βίντεο και άλλων εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας.
VI. ΜΥΘΟΙ – ΘΡΥΛΟΙ 1. Ορισμός και ερμηνεία των μύθων 2. Είδη μύθων 3. Σημασία των μύθων και σημαντικότερα έργα 4. Ορισμός των θρύλων 5. Σχέση και διαφορές μύθου, θρύλου και παραμυθιού 6. Δραστηριότητες που απορρέουν από την αφήγηση μύθων - θρύλων	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – αναγνωρίζει ένα μύθο και να μπορεί να τον ταξινομεί ανάλογα με το είδος του – διακρίνει ένα μύθο από ένα θρύλο και από ένα παραμύθι – προσδιορίζει τη σημασία του μύθου και του θρύλου στα παιδιά προσχολικής ηλικίας – προτείνει δραστηριότητες που να απορρέουν από τη διήγηση μύθων και θρύλων	1. Να δοθούν στους μαθητές διάφορα ανακατεμένα κείμενα μύθων και θρύλων και να τους ζητηθεί να τα κατατάξουν ανάλογα. 2. Στον παιδικό σταθμό να διαβάσουν ένα μύθο στα παιδιά και στη συνέχεια να εφαρμόσουν μια δραστηριότητα μέσα από την αφήγηση αυτού του μύθου. Να παρουσιάσουν τη συνολική δραστηριότητά τους στην τάξη.
VII. ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ 1. Ορισμός 2. Διαφορές της μικρής ιστορίας από το παραμύθι - Χαρακτηριστικά 3. Στόχος και σημασία της μικρής ιστορίας 4. Συγγραφείς και έργα 5. Δραστηριότητες που απορρέουν από τη διήγηση μιας μικρής ιστορίας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: ¦ διαχωρίζει μια μικρή ιστορία από ένα παραμύθι ¦ κατανοεί τη σημασία της μικρής ιστορίας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ¦ επινοεί μια μικρή ιστορία ¦ προτείνει δραστηριότητες που απορρέουν από τη διήγηση μιας μικρής ιστορίας	1. Να δοθούν στους μαθητές βιβλία με μικρές ιστορίες και παραμύθια. Αφού τα μελετήσουν να παρουσιάσουν τις διαφορές που ανακάλυψαν αιτιολογώντας τα συμπεράσματά τους. 2. Στο παιδικό σταθμό να διαβάσουν μια μικρή ιστορία στα παιδιά και στη συνέχεια να κάνουν μια δραστηριότητα που να απορρέει από την αφήγηση. Να παρουσιάσουν τη δραστηριότητά τους στην τάξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
VIII. ΠΟΙΗΣΗ 1. Ορισμός και σημασία της 2. Σχέση ποίησης και ανάπτυξης λόγου - Φωνούλες 3. Παραδοσιακή ποίηση 4. Χαρακτηριστικά της παιδικής ποίησης 5. Τρόποι επαφής του παιδιού με την ποίηση 6. Ιστορική αναδρομή	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - συνειδητοποιεί τη σημασία της ποίησης στη γλωσσική και αισθητική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας - επιλέγει κατάλληλα ποιήματα για να αναπτύξει το λόγο του παιδιού - επινοεί απλά ποιηματάκια με ομοιοκαταληξία - διακρίνει ποιά είναι η κατάλληλη ποίηση για παιδιά προσχολικής ηλικίας - προτείνει δραστηριότητες για να φέρει σε επαφή τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με την ποίηση	1. Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να απαγγείλουν ποιηματάκια στα παιδιά καλλιεργώντας την ανάπτυξη του λόγου τους. Στη συνέχεια μπορούν μαζί με τα παιδιά να φτιάξουν απλά ποιηματάκια με ομοιοκαταληξία. 2. Οι μαθητές/τριες μπορούν να δοκιμάσουν να μάθουν μια «φωνούλα» στα παιδιά. Η εκμάθηση θα κρατήσει ένα τρίμηνο περίπου για να μπορούν να δουν κάποια αποτελέσματα, τα οποία και θα παρουσιάσουν στην τάξη.
IX. ΒΙΒΛΙΑ ΓΝΩΣΕΩΝ 1. Ορισμός 2. Σημασία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - να γνωρίζει το περιεχόμενο και τις κατηγορίες των βιβλίων γνώσεων - συνειδητοποιεί τη σημασία τους στα παιδιά προσχολικής ηλικίας	Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τα βιβλία γνώσεων που υπάρχουν και να τα ταξινομήσουν ανάλογα με το είδος τους.
X. ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ 1. Ορισμός 2. Ιστορική Ανασκόπηση 3. Σημασία 4. Διασκευή παραμυθιού ή ιστορίας για κουκλοθέατρο	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει το περιεχόμενο της έννοιας του κουκλοθεάτρου - προσδιορίζει τη σημασία του για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας - διασκευάζει παραμύθια ή μικρές ιστορίες για να παιχτούν στο κουκλοθέατρο	Οι μαθητές/τριες να διασκευάσουν ένα παραμύθι ή μια μικρή ιστορία για το κουκλοθέατρο και να την παίξουν στον παιδικό σταθμό. Να καταγράψουν τις αντιδράσεις των παιδιών και να αξιολογήσουν την προσπάθειά τους. Να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη.
XI. ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ 1. Ιστορική ανασκόπηση 2. Σημασία 3. Θέατρο σκιών και Παιδικός Σταθμός 4. Δραστηριότητες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - προσδιορίζει τη σημασία του θεάτρου σκιών για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας - προσδιορίζει τους λόγους που καθιστούν σημαντικό το θέατρο σκιών στους παιδικούς σταθμούς - προτείνει δραστηριότητες για θέατρο σκιών στους παιδικούς σταθμούς	1. Στον παιδικό σταθμό οι μαθητές/τριες να παίξουν θέατρο σκιών με απλά υλικά μαζί με τα παιδιά (ένα πανί, μια πηγή φωτισμού, επίπεδες φιγούρες, τα χέρια τους, το σώμα τους). Να καταγράψουν και να αξιολογήσουν την προσπάθειά τους. Να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη.
XII. ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ 1. Ορισμός 2. Διαφορές θεατρικού παιχιδιού, θεάτρου και δραματοποίησης 3. Η εφαρμογή του θεατρικού παιχνιδιού 4. Φάσεις του θεατρικού παιχνιδιού 5. Παραδείγματα θεατρικών παιχνιδιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διαχωρίζει το θεατρικό παιχνίδι από το θέατρο και τη δραματοποίηση - εκτελεί με σωστό τρόπο ασκήσεις θεατρικού παιχνιδιού σε παιδιά προσχολικής ηλικίας - αναφέρει τις φάσεις του θεατρικού παιχνιδιού	Σε συνεργασία με το μάθημα της μουσικοκινητικής οι μαθητές/τριες μπορούν να εφαρμόσουν το θεατρικό παιχνίδι στον παιδικό σταθμό και να καταγράψουν τις εμπειρίες τους, τις οποίες και θα παρουσιάσουν στην τάξη. Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και υποδύονται ρόλους.
XIII. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΕΝΤΥΠΑ 1. Ορισμός και είδη 2. Χαρακτηριστικά και αξιολόγησή τους	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - αναγνωρίζει τα εικονογραφημένα έντυπα και να τα ταξινομεί - αξιολογεί τα εικονογραφημένα έντυπα	Να δοθούν στους μαθητές , εικονογραφημένα έντυπα για να τα αξιολογήσουν και να συζητήσουν τις απόψεις τους στην τάξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
XIV. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΟΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: – προσδιορίζει τη σπουδαιότητα της δανειστικής βιβλιοθήκης στον Βρεφονηπιακό Σταθμό – οργανώνει μια διανειστική βιβλιοθήκη	Στον παιδικό σταθμό να προσπαθήσουν να συνεργαστούν και να βοηθήσουν τις παιδαγωγούς να οργανώσουν μια απλή δανειστική βιβλιοθήκη για τα παιδιά, δίνοντάς τους το κατάλληλο υλικό καθώς και τη βοήθειά τους όπου τους τη ζητάνε.
XV. ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ - Δραστηριότητες στον Βρεφ/κό Σταθμό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: 2. αναγνωρίζει τη σημασία του τρόπου επαφής του παιδιού με τη λογοτεχνία προσχολικής ηλικίας ώστε να την αγαπήσει • προτείνει και να εφαρμόζει ποικίλες δραστηριότητες για να φέρει σε επαφή τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με τη λογοτεχνία	2. Στο παιδικό σταθμό να φτιάξουν βιβλία μαζί με τα παιδιά και να καταγράψουν τις εμπειρίες τους, τις οποίες και θα παρουσιάσουν στην τάξη. 2. Να σκεφτούν και να προτείνουν δραστηριότητες που θα βοηθήσουν τα παιδιά να αγαπήσουν το βιβλίο.

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ
ΣΤΟ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :

-γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των παιδιών στο χώρο εργασίας του/της
-συμβουλεύει τους γονείς και να τους βοηθάει να αποδεχτούν τις ιδιαιτερότητες των παιδιών τους
-εντοπίζει μια σοβαρή ιδιαιτερότητα να παραπέμπει το παιδί σε ειδικά εκπαιδευμένο άτομο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ .1. Εννοιολογικές Διασαφήσεις - Φυσιολογική Συμπεριφορά - Αποκλίνουσα Συμπεριφορά - Ειδική Αγωγή .2. Αίτια και ταξινόμηση της αποκλίνουσας συμπεριφοράς .3. Συνέπειες στη ψυχική υγεία του παιδιού από τηνταξινόμηση 4. Αντιπαράθεση φυσιολογικής και αποκλίνουσας συμπεριφοράς 5. Πόσο μόνιμη είναι η αποκλίνουσα συμπεριφορά - Ερευνητικά δεδομένα - Συμπεράσματα .6. Τρόποι συλλογής πληροφοριών της αποκλίνουσας συμπεριφοράς των παιδιών και ο ρόλος του παιδαγωγού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί τις έννοιες της αποκλίνουσας και της φυσιολογικής συμπεριφοράς - γνωρίζει τα αίτια της αποκλίνουσας συμπεριφοράς - κατανοεί τον τρόπο ταξινόμησης της αποκλίνουσας συμπεριφοράς - γνωρίζει κατά πόσο η αποκλίνουσα συμπεριφορά μπορεί να είναι μόνιμη ή όχι - κατανοεί τους τρόπους που συλλέγουμε πληροφορίες για την αποκλίνουσα συμπεριφορά των παιδιών - συλλέγει πληροφορίες για την αποκλίνουσα συμπεριφορά των παιδιών στο χώρο της δουλειάς του/της - ευαισθητοποιηθεί πάνω στην αποκλίνουσα συμπεριφορά των παιδιών	1. Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν στα εργαστήριά τους δύο παιδιά, εκ των οποίων το ένα έχει κάποια ιδιαιτερότητα και το άλλο είναι φυσιολογικό, σε όλες τις δραστηριότητές τους στο Βρεφ/κό Σταθμό. Να εντοπίσουν και να καταγράψουν τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ τους. Να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη. 2. Να γίνει συζήτηση στην τάξη για τα συναισθήματα που γεννήθηκαν στους/στις μαθητές/τριες μετά την αναφορά από τον καθηγητή στα παιδιά με ιδιαιτερότητες. 3. Πώς αισθάνονται όταν συναντούν ένα άτομο με ιδιαιτερότητα; Να συζητήσουν στην τάξη τα συναισθήματά τους. 4. Παρακολούθηση Video.
II. ΤΟ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ 1. Έννοια και περιεχόμενο της επιθετικότητας 2. Συμπτώματα επιθετικότητας 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Παιδαγωγική αντιμετώπιση της επιθετικότητας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - περιγράφει την έννοια και το περιεχόμενο της επιθετικότητας - κατανοεί τα συμπτώματα της επιθετικότητας - διακρίνει πότε ένα παιδί είναι επιθετικό - συνεργάζεται με τους γονείς για την ενιαία αντιμετώπιση του παιδιού στο σπίτι και στον Βρεφ/κό Σταθμό - αντιμετωπίζει σωστά από παιδαγωγικής άποψης την επιθετικότητα του παιδιού - τροποποιεί τη συμπεριφορά του ανάλογα με την ένταση της επιθετικότητας του κάθε παιδιού - βοηθά το παιδί στην ένταξή του στο Βρεφ/κό Σταθμό	Οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν ένα επιθετικό παιδί στον Βρεφ/κό Σταθμό και να καταγράψουν τα συμπτώματα που παρουσιάζει. Στη συνέχεια να σκεφτούν και να καταγράψουν τρόπους αντιμετώπισης σύμφωνα με την προσωπικότητα του κάθε παιδιού. Προτείνεται να παρουσιαστεί βίντεο με σχετικά θέματα. Οι μαθητές/ τριες αναλαμβάνουν ρόλους μέσα στη τάξη και αξιολογούν τα αποτελέσματα.
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	**ΣΚΟΠΟΙ**	**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
III. ΤΟ ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ 1. Η έννοια και το περιεχόμενο της υπερκινητικότητας 2. Συμπτώματα υπερκινητικότητας 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Παιδαγωγική αντιμετώπιση της υπερκινητικότητας	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί και να περιγράφει την έννοια της υπερκινητικότητας - κατανοεί τα συμπτώματα της υπερκινητικότητας - διακρίνει πότε ένα παιδί είναι υπερκινητικό - συνεργάζεται με τους γονείς για την ενιαία αντιμετώπιση του παιδιού τόσο στο σπίτι όσο και στο Βρεφ/κό Σταθμό - τροποποιεί τη συμπεριφορά του σύμφωνα με την ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού - βοηθά το παιδί στην ένταξή του στο	1. Οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν ένα υπερκινητικό παιδί στον Βρεφ/κό Σταθμό και να καταγράψουν τα συμπτώματα που παρουσιάζει. Στη συνέχεια να σκεφτούν και να καταγράψουν τρόπους αντιμετώπισης σύμφωνα με την προσωπικότητα του κάθε παιδιού. 2. Να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά των άλλων παιδιών απέναντι στο υπερκινητικό παιδί. Να συζητήσουν με τον καθηγητή τους τους προβληματισμούς τους.

	Βρεφ/κό Σταθμό	
IV. ΒΡΕΦΙΚΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΣ 1. Έννοια αυτισμού 2. Συμπτώματα αυτισμού 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση του αυτισμού 5. Το πρόβλημα της ένταξης ή μη των αυτιστικών παιδιών στο Βρεφ/κό Σταθμό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί την έννοια του αυτισμού - διακρίνει τα συμπτώματα του αυτισμού - ευαισθητοποιηθεί ως προς τον αυτισμό - βοηθάει τους γονείς αν του ζητηθεί - αντιμετωπίζει σωστά από παιδαγωγικής άποψης ένα αυτιστικό παιδί - κατανοεί πότε και με ποιό τρόπο ένα αυτιστικό παιδί μπορεί ή μη να ενταχθεί στο Βρεφ/κό Σταθμό	1. Οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν χώρους με αυτιστικά παιδιά και να ενημερωθούν από εξειδικευμένα άτομα. 2. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν από ένα βιβλίο σε σχέση με τον αυτισμό. 3. Γίνεται παρουσίαση με διαφάνειες και βίντεο.
V. ΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ 1. Έννοια της νοητικής καθυστέρησης 2. Παιδαγωγική ταξινόμηση νοητικής καθυστέρησης 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση 5. Το πρόβλημα της ένταξης ή μη των νοητικά καθυστερημένων παιδιών στο Βρεφ/κό Σταθμό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί την έννοια της Ν.Κ. - διακρίνει τα είδη της Ν.Κ. από παιδαγωγικής άποψης - συνειδητοποιεί το πότε και με ποιό τρόπο ένα παιδί με Ν.Κ. μπορεί να ενταχθεί στο χώρο του Βρεφ/κού Σταθμού - βοηθάει τους γονείς αν του ζητηθεί - αντιμετωπίζει σωστά από παιδαγωγικής άποψης ένα παιδί με Ν.Κ.	1. Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν στα εργαστήριά τους ένα παιδί που μπορεί να παρουσιάζει ένα είδος Ν.Κ. σε όλες τις δραστηριότητές τους στο Βρεφ/κό Σταθμό. Να εντοπίσουν και να καταγράψουν τί επιτυγχάνει και σε ποιό βαθμό επιτυγχάνει να φέρει εις πέρας τις δραστηριότητες. Να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη και να προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών του. 2. Οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν χώρους με παιδιά με Ν.Κ.και να ενημερωθούν από εξειδικευμένα άτομα. Γίνεται παρουσίαση με διαφάνειες και βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
VI. ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ 1. Είδη διαταραχών - Ψευδισμός - Τραυλισμός 2. Επιπτώσεις των διαταραχών στην προσωπικότητα των παιδιών 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Παιδαγωγική αντιμετώπιση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τα είδη των διαταραχών - διακρίνει τη διαφορά μεταξύ τους - συνειδητοποιεί τις επιπτώσεις των διαταραχών στην προσωπικότητα του παιδιού - συμβουλεύει τους γονείς για τον τρόπο που θα συμπεριφερθούν στο παιδί τους - συνεργάζεται με τους γονείς για την ενιαία αντιμετώπιση του παιδιού τόσο στο σπίτι όσο και στο Βρεφ/κό Σταθμό	1. Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν στα εργαστήριά τους ένα παιδί που μπορεί να παρουσιάζει διαταραχές στο λόγο του. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους κυρίως όσον αφορά την κοινωνικό – συναισθηματική τους συμπεριφορά και την αλληλεπίδρασή του με τα άλλα παιδιά. Να συζητήσουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη και να προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών του. 2. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν διάφορα θέματα πάνω στις διαταραχές του λόγου και στην αντιμετώπισή τους. Να συζητηθούν τα επιπλέον στοιχεία που συνέλλεξαν στην τάξη.
VII. ΔΥΣΛΕΞΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ .1. Έννοια της δυσλεξίας .2. Συμπτώματα δυσλεξίας στην προσχολική ηλικία 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Παιδαγωγική αντιμετώπιση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί την έννοια της δυσλεξίας - διακρίνει τα συμπτώματα της δυσλεξίας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας - εντοπίζει πότε ένα παιδί μπορεί να είναι δυσλεκτικό μέσα από τις καθημερινές δραστηριότητες του Βρεφ/κού Σταθμού - βοηθάει τους γονείς όσον αφορά τη συμπεριφορά τους προς το παιδί - αντιμετωπίζει το παιδί σωστά από παιδαγωγικής άποψης - παραπέμπει, σε συνεργασία με τους γονείς, το παιδί, αν χρειάζεται, σε ειδικό παιδαγωγό - συνεργάζεται με τους Συμβούλους – Ψυχολόγους για την καλύτερη αντιμετώπιση της δυσλεξίας	1. Οι μαθητές/τριες στον Βρεφ/κό Σταθμό να παρατηρήσουν τις ψυχοκινητικές δραστηριότητες, τις ασκήσεις προγραφής και προανάγνωσης των παιδιών. Να εντοπίσουν τυχόν δυσκολίες κατανόησης και επιτυχίας των δραστηριοτήτων. Να συζητήσουν με τον καθηγητή αν κάποιες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κάποια παιδιά μπορεί να αποτελούν συμπτώματα δυσλεξίας. 2. Να επισκεφτούν Κέντρα που παρέχουν βοήθεια σε δυσλεκτικά παιδιά και να ενημερωθούν από εξειδικευμένα άτομα.
VIII. ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ - Κλοπή - Ψευδολογία - Σχολειοφοβία - Παιδικοί φόβοι – Φοβίες - Ανασφάλεια - Άρνηση πρόσληψης τροφής - Σκληρότητα - Κρίσεις οργής - Ευσυγκίνητο ή υπερευαίσθητο - Νωθρότητα - Δειλία - Ζηλοτυπία - Έλλειψη συγκέντρωσης	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - διακρίνει τα συμπτώματα της κάθε ιδιαιτερότητας - βοηθάει τους γονείς όσον αφορά τη συμπεριφορά τους προς το παιδί - αντιμετωπίζει το παιδί σωστά από παιδαγωγικής άποψης - συνεργάζεται με τους γονείς για την ενιαία αντιμετώπιση του παιδιού τόσο στο σπίτι όσο και στο Βρεφ/κό Σταθμό	1. Οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν ένα παιδί που παρουσιάζει κάποια από τις ιδιαιτερότητες κοινωνικής συμπεριφοράς στο Βρεφ/κό Σταθμό και να καταγράψουν τα συμπτώματα που παρουσιάζει, καθώς και την αλληλεπίδρασή του με τα άλλα παιδιά. Στη συνέχεια να σκεφτούν και να καταγράψουν τρόπους αντιμετώπισης σύμφωνα με την προσωπικότητά του. 2. Καλό θα ήταν οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν VIDEO

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IX. ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ - ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ 1. Έννοιολογικές διασαφήσεις 2. Συμπτώματα 3. Συμβουλευτική γονέων 4. Παιδαγωγική αντιμετώπιση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - αναγνωρίζει ένα κακοποιημένο παιδί ή ένα παιδί με κάποια τραυματική εμπειρία ανάλογα με τη συμπεριφορά του - κατανοεί τί είναι κακοποίηση και τί τραυματική εμπειρία - συνεργάζεται με τους Συμβούλους - Ψυχολόγους για την καλύτερη παροχή βοήθειας προς το παιδί - γνωρίζει πότε μπορεί να μιλήσει στους γονείς	1. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν διάφορα θέματα πάνω στις διάφορες μορφές κακοποίησης και στις διάφορα είδη τραυματικών εμπειριών. Να συζητηθούν στην τάξη. 2. Καλό θα ήταν οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν VIDEO με σχετικό θέμα.
Χ. ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ - Πολιτικοί Μετανάστες - Οικονομικοί Μετανάστες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - βοηθάει την ένταξη των παιδιών στο Βρεφ/κό Σταθμό με γλωσσικές δραστηριότητες - αποτρέπει τυχόν εκδηλώσεις ρατσισμού από τα άλλα παιδιά του Σταθμού - συνεργάζεται με τους γονείς για την παροχή βοήθειας τόσο στους ίδιους όσο και στο παιδί τους	Οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν την αλληλεπίδραση του συγκεκριμένου παιδιού με τα άλλα παιδιά του Σταθμού. Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να συζητήσουν μέσα στην τάξη τον τρόπο αντιμετώπισης τυχόν εκδηλώσεων ρατσισμού. Επίδειξη με διαφάνειες, βίντεο κ.ά.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γενικός σκοπός μαθήματος: Ο/η μαθητής/τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να :
-κατανοεί την έννοια και τη σημασία της αισθητικής αγωγής
-συνειδητοποιεί τη σπουδαιότητα των διαφόρων μορφών της αισθητικής αγωγής για την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού
-συμβάλλει στην ανάπτυξη της αισθητικής αγωγής του παιδιού με ποικίλλους τρόπους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ .1. Ρεύματα της τέχνης .2. Έννοια και αντικείμενο της αισθητικής αγωγής 3. Σκοπός της αισθητικής αγωγής 4. Η ψυχολογική προσέγγιση 5. Η παιδαγωγική προσέγγιση 6. Ο ρόλος σχολείου – παιδαγωγού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τα ρεύματα της τέχνης - περιγράφει την έννοια και το αντικείμενο της αισθητικής αγωγής - κατανοεί το σκοπό της αισθητικής αγωγής - διατυπώνει τις προσεγγίσεις της αισθητικής αγωγής - συνειδητοποιεί το ρόλο του σχολείου και του παιδαγωγού στην αισθητική καλλιέργεια των παιδιών	1. Οι μαθητές/τριες αφού χωριστούν σε ομάδες να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν στην τάξη διάφορα θέματα πάνω στην αισθητική αγωγή. 2. Να παρακολουθήσουν βιντεοκασσέτες σχετικές με την αισθητική αγωγή. 3. Γίνονται εφαρμογές με Η/Υ.
ΙΙ. Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 1. Βασικές παιδαγωγικές αρχές για την οργάνωση της αισθητικής αγωγής 2. Η διακόσμηση της τάξης	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - κατανοεί και να τηρεί τις παιδαγωγικές αρχές για την οργάνωση της αισθητικής αγωγής - επιλέγει τρόπους διακόσμησης που βοηθούν στην αισθητική καλλιέργεια κι ενθάρρυνση της δημιουργικότητας του παιδιού	Οι μαθητές/τριες να περιγράψουν την διακόσμηση της τάξης του παιδικού σταθμού που πάνε εργαστήρια. Να την αξιολογήσουν όσον αφορά τον τρόπο που μπορεί να επηρεάζει τον ψυχικό κόσμο και την αισθητική ανάπτυξη του παιδιού.
ΙΙΙ. ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ 1. Ιστορικές προσεγγίσεις 2. Επίσκεψη στα Μουσεία – Σκοποί 3. Προετοιμασία των παιδιών για την επίσκεψη 4. Εμψύχωση και εμψυχωτές στα Μουσεία 5. Οργάνωση – Λειτουργία – Προγράμματα των Μουσείων για παιδιά 6. Παιδικά Εργαστήρια μέσα στα Μουσεία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει τις ιστορικές προσεγγίσεις για το Μουσείο - κατανοεί τους σκοπούς της επίσκεψης σε ένα Μουσείο - οργανώνει μια επίσκεψη σε ένα Μουσείο - κατανοεί της σημασία της εμψύχωσης στα παιδιά και το ρόλο του εμψυχωτή στα Μουσεία - γνωρίζει την οργάνωση, τη λειτουργία και τα προγράμματα των Μουσείων για παιδιά - συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα των εργαστηρίων μέσα στα Μουσεία	1. Οι μαθητές/τριες να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν μια επίσκεψη σε ένα Μουσείο. Να γράψουν μια αξιολόγηση για το χώρο που επισκέφτηκαν, τα συναισθήματά τους και τους προβληματισμούς τους. Να συζητηθεί στην τάξη η εμπειρία τους αυτή. 2. Να επισκεφτούν το Παιδικό Μουσείο και να παρακολουθήσουν τα εργαστήρια, όπου είναι εφικτό. Να συζητήσουν στην τάξη τις εμπειρίες τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
IV. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 1. Η βιβλιοθήκη ως παιδαγωγικός θεσμός 2. Δημιουργία της παιδικής βιβλιοθήκης 3. Αντικείμενο και σκοποί της βιβλιοθήκης 4. Λειτουργία της παιδικής βιβλιοθήκης	Να είναι σε θέση ο/η μαθητή/τρια να: - κατανοεί την αναγκαιότητα της παιδικής βιβλιοθήκης - δημιουργία μια παιδική βιβλιοθήκη σε συνεργασία με τα παιδιά - συνειδητοποιεί τους σκοπούς της βιβλιοθήκης - βοηθά με σωστό τρόπο τα παιδιά στη χρησιμοποίηση της βιβλιοθήκης	1. Οι μαθητές/τριες να αξιολογήσουν τη βιβλιοθήκη των τμημάτων στα εργαστήριά τους όσον αφορά τη συμβολή της στην αισθητική ανάπτυξη του παιδιού. 2. Να οργανώσουν με τα παιδιά μια βιβλιοθήκη και να καταγράψουν τις αντιδράσεις των παιδιών. Να συζητήσουν τις εμπειρίες τους στην τάξη. 3. Να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε βιβλιοθήκες του Δήμου τους.
V. ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ 1. Έννοια και σημασία της δημιουργικότητας του παιδιού 2. Σκοποί εικαστικής αγωγής 3. Ζωγραφική - Ο ρόλος στην ανάπτυξη του παιδιού - Σκοποί 4. Πλαστική – Γλυπτική - Ρόλος - Σκοποί 5. Κολάζ - Ρόλος - Σκοποί 6. Τύπωμα - Ρόλος - Σκοποί 7. Υφαντική – Πλεκτική - Ρόλος - Σκοποί 8. Κατασκευές με διάφορα υλικά - Ρόλος - Σκοποί	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - συνειδητοποιεί τη σημασία της δημιουργικότητας στην ανάπτυξη του παιδιού - κατανοεί τη σημασία των εικαστικών τεχνών στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού - συνειδητοποιεί τη σημασία των σκοπών των εικαστικών τεχνών	1. Οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν ένα πρότυπο παιδικό σταθμό και να καταγράψουν τόσο τους χώρους όσο και το προγραμμάτων παιδαγωγών. Να συζητήσουν στην τάξη κατά πόσο πιστεύουν πως ο χώρος και το πρόγραμμα αυτό βοηθά στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. 2. Οι μαθητές/τριες μπορούν να παρακολουθήσουν Video και Slides με ανάλογες δραστηριότητες από πρότυπους παιδικούς σταθμούς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
VI. ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ 1. Παιδικό θέατρο - Σκοποί - . Προετοιμασία για επίσκεψη σε παιδικό θέατρο - Επίσκεψη και παρακολούθηση παιδικού θεάτρου Εργαστήρια μέσα στο παιδικό θέατρο 2 Κουκλοθέατρο - Εμφάνιση κι εξέλιξή του - Σκοποί - Επίσκεψη και παρακολούθηση κουκλοθεάτρου 3. Θέατρο Σκιών - Εμφάνιση κι εξέλιξή του - Σκοποί - Επίσκεψη και παρακολούθηση Θεάτρου Σκιών	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/τρια να: - γνωρίζει το αντικείμενο του παιδικού θεάτρου - κατανοεί τους σκοπούς του παιδικού θεάτρου - προετοιμάζει τα παιδιά πριν την πραγματοποίηση μιας επίσκεψης - οργανώνει επισκέψεις σε παιδικά θέατρα - συνειδητοποιεί τη σημασία των παιδικών εργαστηρίων μέσα στο παιδικό θέατρο - γνωρίζει την εμφάνιση και την εξέλιξη του κουκλοθεάτρου - κατανοεί το σημαντικό ρόλο του κουκλοθεάτρου στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού - πραγματοποιεί επισκέψεις σε κουκλοθέατρο - γνωρίζει την εξέλιξη του θεάτρου σκιών - συνειδητοποιεί τους σκοπούς του θεάτρου σκιών - οργανώνει επισκέψεις σε θέατρα σκιών με τα παιδιά	1. Οι μαθητές/τριες να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε παιδικά θέατρα, θέατρα σκιών και κουκλοθέατρα και να παρακολουθήσουν κάποιες παραστάσεις. Να συζητήσουν τους προβληματισμούς τους και τα συναισθήματα που τους γεννήθηκαν. Επίσης, να αξιολογήσουν το έργο όσον αφορά τη συμβολή του στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. 2. Οι μαθητές/τριες να προσπαθήσουν να συμμετάσχουν σε παιδικά εργαστήρια των παιδικών θεάτρων με σκοπό να αντιληφθούν καλύτερα τη σημασία τους στην αισθητική αγωγή του παιδιού.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 1999

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ